

МОСТТОВИ

МОСТТОВИ

Савез српских друштава Словеније | Број 64 | Година 17 | Октобар 2021



Декларација о сарадњи
Етно радионица пјевања
Дан српског јединства, слободе и
националне заставе

Јесен у мом сокаку

Дође и јесен у мом сокаку а и шире, а јесен ја кад некако у нашим друштвима, након дугог топлог лета и годишњих одмора, имамо највише посла. Вријеме кад треба да и ми уберемо плодове свога рада, а све то захтијева много труда, није лако све обрадити и сложити у амбаре, односно показати и другима шта смо све учинили и какав нам је род.

Одмах, још на крају лета, неки су се прихватили посла, хтјели су и жељели да што боље искористе још неколико сунчаних и топлих дана за неке своје догађаје и доживљаје, јер сама јесен доноси и хладније, кишне дане, па треба пожурити, да их не ухвати лоше вријеме.

Овдје ћемо прво навести неке активности везане на Савез српских друштава Словеније, јер то на свој начин обухвата и дјеловање свих друштава у Савезу. Од ове године, на иницијативу вођстава Србије и Републике Српске, обиљежава се 15. септембар, дан када је пробијен Солунски фронт 1918, као празник Српског јединства, слободе и националне заставе. Тај празник треба да се слави како у Србији и Српској тако исто и диљем гдје живе Срби, свуда околу и по ширем земаљском шару.

Тако се дошло на идеју да се 15. септембра 2021, на поменути празник, потпише „Декларације о темељним принципима сарадње” између Савеза српских друштава Словеније и Савеза Срба Словеније, којом би се постигло јединство српске националне заједнице у Словенији и створили услови за унапрјеђење њених права и њен положај. Потпису „Декларације” присуствовао је и Милимир Вујадиновић, предсједник Одбора за дијаспору и Србе у региону Народне скупштине Републике Србије. Другог дана представници оба Савеза заједно са Милимиром Вујадиновићем водили су разговоре са представницима Државног збора (парламента) Републике Словеније, о чему постоји посебан чланак као и о потпису „Декларације”.

Важан догађај за Савез српских друштава Словеније био је и Семинар за умјетничке руководиоце фолклорних група – Етно радионица пјевања, који је одржан у Храстнику и који су похађали полазници из више друштава.

И друштва су била активна, мада је пауза због мјера у вези Ковид-19 оставила трага и није било лако са реализацијом зацртаних циљева, прије свега пројеката који су суфинансирани од државних и локалних органа власти. Тако је СКУД „Видовдан” из Љубљане поред интезивног викенда у Фари, одржало свој годишњи концерт, СКД „Петар Кочић” из Крања је скромним културним програмом обиљежило Дан српског јединства, слободе и националне заставе, СКПД „Свети Сава” Крањ имало пикник на коме је изведена монодрама „Данга”, затим исто друштво и рецитал „На студенцу” посвећен Бранку Радичевићу, КД „Брдо” Крањ угостило Драшка Станивуковића, градоначелника Бање Луке, СКД „Сава” Храстник извело два пројекта: Невладине организације иду у школе и Први дјечји сусрет Засавја, а учествовало као гост на догађају под називом „Сви смо ми једна генерација” у Цанкаревом дому у Љубљани, као и учешће на концерту народних игара и пјесама „Поздрав јесени” у Постојни.

Поред догађаја који су били у нашим друштвима у овом броју Новина српских „Мостови” објављујемо и друге теме, као што је чланак Ранка Павловића о скоро пронађеној приповијести Петра Кочића „Бе је мама”, као и уобичајене рубрике које су свака на свој начин интересантне и корисне.

Надамо се да ће, као идо сада, за свакога бити по нешто и да ћете бити задовољни са садржајем овог броја „Мостова”.

Раде Бакрачевић	
Декларација о сарадњи.....	4
Раде Бакрачевић	
У посети Државном збору.....	6
Миодраг Кондић	
Посјета градоначелника Бање Луке...	7
Душан Јовановић	
Етно радионица пјевања.....	8
Душан Јовановић	
Дан српског јединства.....	10
Данијел Серчић	
Да сам извор вода ладна.....	12
Никола Дганџија	
Интензивни викенд.....	16
Душан Јовановић	
На студенцу.....	18
Славица Трипуновић	
Сви смо ми једна генерација.....	22
Крстан Шућур	
Ајд поведи весело.....	23
Ранко Павловић	
Мргудин усуд и Јабланова снага.....	26
Драган Недељковић	
Предлози.....	26

Насловна страна: Мост на Љубљаници, Љубљана. Аутор фотографије: Душан Јовановић

Издавач
Савез српских друштава Словеније

За издавача
Златомир Бодирожа

Главни и одговорни уредник
Душан Јовановић

Лектор за српски језик
Мића Живковић

Графичка обрада и прелом
Душан Јовановић

Обликовање
Бранко Баћовић

Молимо, да сви дописници шаљу своје текстове и фотографије (CD) на адресу:
ССДС, Грабловичева 28, 1000 Љубљана
или по електронској пошти:
dule56@gmail.com

Штампа:
ENOLA B d.o.o.
Medvode

Илази 4 до 6 бројева годишње
Штампање часописа омогућили:



Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Пројекат је рађен у сарадњи са Владом Републике Србије и суфинансиран од Министарства спољних послова - Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.



Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Свакога изјесту у поднасловном медијском пројекту научно не изражавају ставове органа који је додано средства.

Часопис уписан у регистар јавних гласила у Министарству за културу Републике Словеније под бројем 785

Декларација о сарадњи

Савез српских друштава Словеније и Савез Срба Словеније потписали „Декларацију о темељним принципима сарадње”

На Дан српског јединства, слободе и националне заставе 15. септембра у Љубљани потписана историјска „Декларација о темељним принципима сарадње Савеза Српских друштава Словеније и Савеза Срба Словеније”.

Нешто велико се догодило у Љубљани 15. септембра 2021. међу Србима у Словенији. Велики српски празник: „Дан српског јединства, слободе и националне заставе” прослављен је у Љубљани веома свечано. Дугогодишње несугласице међу српским друштвима у Словенији, данас су избрисане и заувек заборављене. Потписан је историјски документ.

Полазећи од заједничког уверења да су слојност и јединство српске националне заједнице у Словенији у највишем интересу свих њених припадника Савез српских друштава и Савез Срба Словеније, у жељи за развијањем и подстицањем међусобне сарадње која ће бити од користи целокупној српској заједници у Словенији, сагласиле су се, да усвоје заједничку декларацију.

Два савеза изражавају спремност и вољу да заједнички раде на очувању и промоцији идентитета, језика, ћириличног писма, историје, традиције и културног наслеђа припадника српске националне заједнице у Словенији,



Златомир Бодирожа, Милимир Вујађиновић и Владимир Кокановић

Од данас ће се Срби ових савеза борити за очување српског националног идентитета радећи на јачању толеранције, разумевања и сарадње међу свим Србима који живе у Словенији, без обзира којем друштву припадали.

Председници су донели заједничке закључке, да је потребно радити на чвршћем повезивању чланова из два Савеза на пољу културе укључујући и развијање заједничких

пројеката, који ће дигнути име Србије на један виши развојни ниво у оквиру програма Европске уније, као и других.

Два изузетно радна и комуникативна председника: Златомир Бодирожа, председник Савеза српских друштава Словеније и Владимир Кокановић, председник Савеза Срба Словеније, данас су потписали документ о заједничкој сарадњи Срба из Словеније.



Заједничка фотографија представника оба Савеза са Милимиром Вујађиновићем

Потписивању повеље присуствовали су: Милимир Вујадиновић, председник Скупштинског одбора за дијаспору и Србе у региону, чланови председништва и надзорног одбора Савеза Срба Словеније и чланови Извршног одбора Савеза српских друштава Словеније као и већина чланова српских друштава из Словеније.

Поред набројаних представника Савеза потписивању „Декларације” присуствовали су и представници великог броја српских друштава, која припадају Савезу српских друштава Словеније и великог броја друштава, који припадају Савезу Срба Словеније.

На потписивање „Декларације” стигао је велики број познатих Срба из ове алпске државе и представници свих друштава чланова Савеза. Састанак је протекао у договору о даљем деловању српских удружења у Словенији.

Своју посету Савезу Срба Словеније је Милимир Вујадиновић почео радно. Прво је посетио просторије Савеза Срба Словеније, где га је примио Владимир Кокановић, председник са члановима председништва и надзорног одбора. Кокановић га је упознао са двогодишњим радом Савеза и са пројектима које ће Савез реализовати у овој години.

Вујадиновић је похвалио прошлогодишњи велики успех Срба из Словеније, који су почели са школом српског језика и ћирилице по словеначким градовима, у којима се већ на почетку уписало 1.600 ученика свих година узраста. Тај успех Срба из Словеније су похвалиле Управа за са-



Након потписивања „Декларације”

радњу са Србима из дијаспоре и региона и Министарство просвете и културе Владе Републике Србије.

Вујадиновић је обећао, да ће интензивно радити, заједно са представницима словеначке Владе, да Срби у Словенији добију статус националне мањине.

Након потписивања „Декларације” председници Кокановић и Бодирожа исказали су задовољство успостављањем сарадње ове две кровне организације Срба из Словеније. Ова два српска удружења имају доста сличности и жеља, да помогну Србима у Словенији.

Радиће на заједничким тачкама и пројектима где ће оба удружења имати користи,

што ће Србима (40.000 Срба, колико их је званично у Словенији) помоћи у ширењу српске културе, српског језика и ћирилице, са стремљењима да помогну и својој отаџбини Србији, да се што брже приближи Европској Унији.

Ову „прекрасну иницијативу” покренули су председници Кокановић и Бодирожа, изјављујући, да сарадња између ова два удружења може да буде од велике користи за све Србе по свету и доказује како Удружења могу да остваре добре односе и сарадњу, што може да учврсти и унапреди односе Срба на свим подручјима.

Текст и фото: Раде Бакрачевић



Праћење потписивања „Декларације”

У посети Државном збору

Милимир Вујадиновић и представници Срба из Словеније у званичној посети парламенту Словеније

Милимир Вујадиновић, председник Скупштинског одбора Републике Србије за дијаспору и Србе у региону и делегација Срба из Словеније, 16. септембра 2021. били су у званичној и радној посети Државном збору – парламенту Републике Словеније.

Српску делегацију представљали су Златомир Бодирожа, председник Савеза српских друштава Словеније, Владимир Кокановић, председник Савеза Срба Словеније и Раде Бакрачевић, председник Надзорног одбора Савеза Срба Словеније.

Српску делегацију примили су Роберт Полнар, председник одбора за финансије и Душан Шишко, председник комисије за Словенце по свету. Говорило се о што чвршћем повезивању Србије и Словеније, мада је донет закључак, да нема отворених проблема између ове две пријатељске државе.

Милимир Вујадиновић је поставио питање признавање Срба у Словенији као званичне националне мањине истакавши, да Срби живе 600 година у Словенији и да као такви припадају нацији. Замолио је представнике словеначког Парламента, да питање Срба као националне мањине поставе на дневни ред Парламента и да он као представник Српске скупштине, не жели ништа више за Србе у Словенији него што имају Словенци у Србији.

Овај његов предлог подржали су Златомир Бодирожа, председник Савеза српских



друштава из Словеније и Владимир Кокановић, председник Савеза Срба Словеније.

Златомир Бодирожа је навео, да је главни проблем српске заједнице у Словенији, која званично броји нешто више од 38.000 људи, али се процењује да Срба заправо има око 100.000, јесте то што Срби у овој држави немају статус националне мањине, иако су по бројности други народ после Словенаца, Срби на подручју Беле Крајине живе од 1530. године.

Словенци у Србији, где их је далеко мање у односу на укупан број становника него што је Срба у Словенији, у Србији имају

статус националне мањине. Такав статус би Србима у Словенији, каже Бодирожа, помогао да много лакше остварују своја национална права.

Када је реч о помоћи матице, односно држава Србије, каже да и она функционише на принципу пројеката, па када се све узме у обзир, не постоје никаква гарантована средства за рад српских друштава и финансирање њихових активности.

Забележен је и захтев Владимира Кокановића, председника Савеза Срба Словеније, да се у следећем попису становништва Словеније дода питање којој националности припадају држављани Словеније.

Кокановић је додао, да би Срби добијањем статуса националне мањине имали право на школе на српском језику, такође на радио на српском језику и на финансијску помоћ државе Словеније, за пројекте које би добијала српска друштва.

Такав статус би Србима у Словенији, каже Кокановић, помогао да много лакше остварују своја национална права. Представници словеначког Парламента обећали су да ће сва питања српске делегације поставити на дневни ред Парламента.

Текст и фото: Раде Бакрачевић



Градоначелник Бања Луке у посјети КД „Брдо”

Крањ и Бања Лука, градови који гаје партнерске односе од 2006. године су разлог више да су се градоначелници ових градова срели и побратимске односе ојачали приликом сусрета у Културном друштву „Брдо” у Крању, у четвртак 7. 10. 2021. године.

У име Културног друштва „Брдо”, домаћина сусрета, први се присутнима обратио Митар Вујиновић, председник КД „Брдо”, изражавајући велику част и задовољство што у име српске организације која дјелује од давне 1994. године има прилику да прихвати значајну и високу посјету. Вујиновић је у уводном говору поздравио присутне: Матјажа Раковца, градоначелника Крања те Јанеза Чернета, замјеника градоначелника, Драшка Станивуковића, градоначелника Бања Луке са пратећом делегацијом, Златомира Бодирожу, председника Савеза српских друштава Словеније, Владимира Кокановића, председника Савеза Срба Словеније, Далибора Вишића, пријатеља КД „Брдо” и власника медијске куће ТСД, као и остале присутне представнике српских организација у Словенији и представнике медија.

Матјаж Раковец је, уважавајући градоначелника Бања Луке и све присутне, у свом обраћању користио српски језик. Говорио о дугој сарадњи и суживоту српског и словеначког народа у Крању, наглашавајући добру сарадњу са српским организацијама које доприносе шареноликости града. Истиче да ће се залагати да се сарадња са градом Бања Лука интензивира, што се од два брата града и очекује. Крањски градоначелник такође подсећа на мултукултуралност града Крања наводећи да ће се трудити да се Бањалучани који ту живе и раде осјећају пријатно.



Градоначелник Станивуковић је обраћање започео казујући да је он данас и домаћин градоначелнику Матјажу у просторијама српског друштва, а и гост града Крања. Говорећи присутнима упозорава да је његов посао обезбиједити боље услове за живот у граду који води и тиме задржати Бањалучане у свом граду, али исто тако жели свима који из различитих разлога живе у Крању локална управа омогући равноправне и достојне услове за живот и рад.

„Захвалан сам овим људима што чувају и његују нашу традицију, обичаје и писмо, али захвалан сам и градоначелнику Матјажу који је велика подршка нашем народу који овдје живи и то се заиста и осјети. За

нас је подршка нашег народа из дијаспоре јако важна, јер иако су можда своју прилику за бољим животом пронашли изван граница Републике Српске, морају знати да су у њу увијек добродошли” – рекао је градоначелник.

Представници српских организација, прије свега Златомир Бодирожа и Владимир Кокановић, су упознали присутне са положајем Срба, као народа који живи у Словенији. Наглашено је велико задовољство што се тиче сарадње са локалним заједницама, али исто тако и велико незадовољство односом државе Републике Словеније према Србима и непризнавањем као мањинског народа.



У знак пажње и сјећања на посјету Културном друштву „Брдо” градоначелнику града Бања Луке био је уручен симболичан поклон – нотни запис српске химне „Боже правде”. Символика и значај састоји се у мање познатој чињеници да је словеначки композитор и диригент Даворин Јенко, који је рођен недалеко од Крања, управо творац композиције „Боже правде”. Даворин Јенко (1835-1914) је рођен десетак километара од Крања у малом мјесту Дворје. Пјесма која је преживјела бурне историјске тренутке је своју мелодију захваљујући композитору Даворину Јенку сачувала све до данас.

Текст: Миодраг Кондић
Фото: Александар Чавић

Етно радионица пјевања

Савез српских друштава Словеније и Српско културно друштво „Сава“ Храстник припремили и извели Семинар за умјетничке руководиоце пјевачких група – Етно радионицу пјевања

Семинар је одржан 23. и 24. октобра 2021. у Храстнику и намијењен је руководиоцима и члановима пјевачких група, као и члановима фолклорних група који у својим кореографијама имају пјевање. С обзиром на тренутну ситуацију везану на епидемију Коивд-19, као и свим проблемима и потешкоћама изазваним мјерама за сузбијање епидемије, семинар је одржан са мањим бројем полазника него што је то уобичајено, мада треба навести и одређену пасивност као и страх друштава да у оваквим приликама било шта раде или организују. Ипак, и поред тога, полазници Семинара су својим присуством и активним учешћем на Семинару – Етно радионици пјевања показали велико интересовање за садржај Семинара и тиме омогућили да Семинар буде успјешно реализован.

Српско културно друштво „Сава“ Храстник било је иницијатор организовања Семинара, односно реализације овог пројекта Савеза српских друштава Словеније и обезбиједило оптималне услове за нормалан и функционалан рад Семинара – Етно радионице пјевања, простори Омладинског центра Храстник (Mladinski center

Hrastnik) били су добро припремљени и идеални за овакву врсту догађаја, а вођство друштва, са Цвијетином Нешковићем на челу, потрудило се да се полазници осјећају веома пријатно и да могу радити на најбољи и најефикаснији начин, а својим гостопримством још једном показали да су спремни и способни организовати велике и важне догађаје, што су више пута то и потврдили. Треба посебно нагласити да Савез српских друштава није имао никаквих трошкова у вези споменутих простора и дугује велику захвалност Омладинском центру Храстник за уступљене просторе.

Етно радионицу пјевања водила је, као предавач и учитељ пјевања, Снежана Максимовић, која иначе ради са пјевачким групама у више друштава, тако да је одлука да она води Семинар била у потпуности оправдана, што доказује и начин њеног рада као и ангажованост и спремност полазника да што више науче истечено знање употребе за будући рад у својим друштвима. Са много енергије и ентузијазма радило се на најбољи и у датом тренутку најприхватљивији начин, а вођа Семинара се трудила да своје знање,

искуство и умијеће пренесе на полазнике, а они су опет упијали сваки њен предлог и сугестију.

Семинар, односно Етно радионица пјевања, почео је у суботу 23. октобра 2021. прије подне окупљањем полазника који су дошли из Велења, Крања и Храстника. Након обављених формалности око пријављивања, евиденције полазника и подјеле материјала почело се са радом по групама, посебно су радиле женска и мушка пјевачка група полазника.

Сам програм Семинара, који је спремила и предложила Снежана Максимовић, био је сачињен из двије теме и то: Традиционалне српске пјесме једногласног и двогласног типа из разних области, и „Разговора“ на тему посвјећености пјевачког рада у фолклорним ансамблима.

Иначе рад Семинара се одвијао по блоковима, првог дана обрађене су пјесме из два блока. Први блок, у коме су наизмјенично радиле женска и мушка група полазника, садржавао је пјесме из које су биле чиниле пјевачко наслијеђе Срба у Горњем Банату, затим пјесме из Буковице,



па поново пјесме из других дијелова Бана-та, пјесме из Јања и пјесме из западне Славоније. Без обзира што су неке пјесме по свом карактеру биле намијењене женском или мушком пјевању, обје групе су подједнако обрадиле све пјесме из све три блока.

Након првог блока и паузе за ручак настављен је рад „Разговором“ – округли сто, на тему посвећености пјевачког рада у фолклорним ансамблима гдје се разговарало о раду по друштвима и значају и улози пјевања у кореографијама фолклорних група, јер многе игре имају у свом извођењу и пјевање, негдје више, негдје мање. Вођа Радионице је износила своја искуства из свог досадашњег дугогодишњег рада а полазници су опет казивали о искуствима из својих друштава, тако да су могли и на теоретски начин понешто сазнати и потреби постојања пјевачких група.

У другом боку представљене су и обрађене пјесме из Босанске Крајине, затим посебно пјесме са Змијања, па онда пјесме из Жегара, а нису изостале ни пјесме са Косова и Метохије, да би се други блок завршио обрадом пјесама из Ужица.

Други дан Семинара, односно недјеља 24. октобра 2021, почео је такође окупљањем полазника и почетком рада на трећем блоку пјесама. У овом блоку полазници Семинара су се упознали и обрадили пјесме из Гламоча, затим пјесме из Челарева, па онда пјесме са Кордуна, из Војводине и на крају пјесме из Шумадије. Опет, наравно наизмјенично, женска и мушка група.



Мушка група полазника

Након што је обрађен и други блок услједила је пауза за ручак, а затим се приступило понављању свих пјесама. Послије тога приступило се видео снимању материјала, односно репертоара, са Семинара који ће бити коришћен у будућем раду учесника у Семинару.

На само крају Семинара – Етно радионице пјевања Цвијетин Нешковић, предсједник СКД „Сава“ Храстник подијелио је свим полазницима увјерења о учешћу на Семинару.

На крају се може закључити да овакви Семинари још једном потврђују потребу и да их убудуће треба практиковати и дати им значај као и семинарима фолклорних гру-

па, односно народних игара., а томе иде у прилог и реакција и задовољство свих полазника, који су веома задовољни како условима, тако и квалитетом и начином рада вође Семинара и предавача Снежане Максимовић, која је и сама похвалила организатора у учеснике Семинара.

Савез српских друштава Словеније изражава захвалност свим учесницима, како полазницима тако и предавачу, као и СКД „Сава“ Храстник и Омладинском центру Храстник, затим Јавном фонду Републике Словеније за културне дјелатности на финансијској подршци.

Текст и фото: Душан Јовановић



Женска група полазника

Дан српског јединства, слободе и националне заставе

Српско културно друштво „Петар Кочић” Крањ обиљежило је 15. септембар, Дан српског јединства, слободе и националне заставе културним програмом који је одржан 16. септембра 2021. у просторима друштва

Послије поздрава свим гостима, посетиоцима и учесницима у програму Крстан Шућур, предсједник друштва, рекао је да се од ове године 15. септембар обиљежава као „Дан српског јединства, слободе и националне заставе“, а да је 15. септембар узет као датум јер је тог дана 1918. године пробијен Солунски фронт.

Први свјетски рат почео је 1914. године а силе Осовине су присиле српску владу и регента Александра да су морали напустити Србију и повући се преко Албаније у Грчку и то је била једна велика српска голгота. Тек 1918. године српска војска се опоравила од два Балканска рата и првих година Првог свјетског рата и одлучила се да ослободи Србију и да пробије један фронт који је испред њих био триста метара а протегао се на просторима око четири стотине километара. Тринаестога септембра 1918. године војвода Живојин Мишић је дао наредбу да српска војска иде у пробој фронта и да иде у ослобађање Србије. Већ 14. септембра све јединице обје српске армије су добиле наређење да се иде у тај пробој Солунског фронта.

Већ следећи дан, 15. септембра, је био Солунски фронт пробијен и српска војска је ишла на ослобађање државе Србије. Београд је био ослобођен 1. новембра те исте године, међутим и кад је српска војска ослободила државу Србију кренула је у ослобађање других српских земаља, то је била Црна Гора, Босна и Херцеговина и још нека подручја, односно прије је и Македонију ослободила. Српска војска је имала на Солунском фронту око 150.000 војника, од тога је било око 25.000 добровољаца, из Војводине, пошто је Војводина била под Аустро-Угарском цијело вријеме окупације и док су трајали Балкански ратови, дошли су добровољци из Србије, Босне и Херцеговине, Косова и Метохије, и других крајева, значи било је 25.000 добровољаца који су били са српском војском. Готово 23 процента старости од седамнаест до четрдесет и нешто година је изгинуло у два Балканска рата и у Првом свјетском рату. Цивилно становништво, попаљено много села и градова, уништена гробља. Читали сте како су се заклињали у тој храбрости и тим побједама. Нису се на Косову Лазар и Милош, и борци на Со-

лунском фронту, нису се борили да би они боље живјели, борили су се зато да докажу како се треба борити за слободу и за свој народ и за своју отаџбину, и за то треба велика свијест.

У наставку свог излагања споменуто је споразум, односно Декларацију о темељним принципима сарадње, коју су уз присуство и подршку Милимира Вујадиновића, предсједника Одбора за дијаспору и Србе у региону Скупштине Србије, потписали Златомир Бодирожа, предсједник Савеза српских друштава Словеније и Владимир Кокановић, предсједник Савеза Срба Словеније, што се на неки начин поклопило са обиљежавањем овог датума, 15. септембра, односно Дана српског јединства, слободе и националне заставе.. Потписивању су присуствовали, поред чланова других друштава, и чланови СКД „Петар Кочић” Крањ.

Након уводног поздрава и излагања позвао је Раду Гашић, првог учесника у програму, која је одрецитовала пјесму Мире Алечковић „Знам ту земљу буне”.



Публика пред почетак програма

Остоја Шобот је изрецитовао пјесму Бране Моцоње „Јауци са Змијања”, а затим и пјесму Душана Васиљева „Домовина”.

Душан Јовановић је извео монодраму Симе Матавуља „Пилипенда”, коју је сам адаптирао и режирао.

Монодрама „Пилипенда“ је кратка приповјетка најпознатијег српског реалиста Симе Матавуља. Приказује један дио из тешког живота православних Срба у горњој Далмацији, којима за вријеме тешке зиме пријети смрт од глади. У једно кратко вријеме, које се може сажети у неколико сати, Симо Матавуљ је пренио и приказао цјелокупни живот тог мјеста и времена, те све потешкоће и проблеме са којима су се становници тога мјеста суочавали и сукобљавали. Пилип, кога су због његовог раста, стаса и снаге мјештани звали Пилипенда, и његова жена Јела су српски православци који живе на голој земљи горње Далмације, у биједи и немаштини, борећи се да преживе велику глад која је наступила већ с јесени те 1843. године. Одбијају, за разлику од својих суграђана, да пређу на другу вјеру и тако на неки начин обезбиједу бесплатно нешто хране, кукурузног брашна, како би могли да презиме. Њима је важнија њихова част и вјера у Бога, јер сматрају да нико неће моћи да опере образ оних који су издали и прешли на другу вјеру само да не умру од глади, и како каже Пилипенда обраћајући се Богу: „Али, опет, хвала ти, кад даде да смо ми најсиромашнији најтврђи у вјери, те волијемо душу, него трбух!...” Пилипенда је симбол отпора и очувања православне вјере.

Рада Гашић је рецитовала пјесму Мирка Поповића „Српкиња сам” а Остоја Шобот пјесму Бранка Миљковића „Одбрана земље”, да би потом и Душан Јовановић одрецитовао пјесму Алексе Шантића „Кајмакчалан”.



Рада Гашић

Присутнима се обратио Златомир Бодирожа, председник савеза Српских друштава Словеније и захвалио Крстану Шућуру на позиву и организацији овог догађаја, повхаливши учеснике у програму. „Што се тиче данашњег односно јучерашњег празника, то је нови празник, Дан српског јединства, слободе и националне заставе, то ми је познато још од прошле године када су се Република Србија и Република Српска договориле и усвојиле закључак да заједнички славе тај празник. Понекад у неразумијевању и непознавању нам звучи чудно зашто баш то, зашто није ово или оно. Ја имам ту потребу, односно треба нешто знати из историје, а председник друштва је раније говорио о Солунском фронту”. У вези заставе споменуо је прославу у Француској 1948. године, обиљежавање тридесет година од побједи у Првом свјетском рату, тада је био Де Гол председник, и када су га питали у вези распореда заставе, Де Гол је рекао да је српска на челу, а како се сада све измијенило. Наше је да памтимо и не заборављамо, и морамо се сјећати таквих ствари, као што је Први свјетски рат. У наставку је споменуо слободу која је извојевана јединством власти, народа и војске, јединство је нешто што нема алтернативе. Навео је такође да му је сугерисано од Николе Селаковића, министра спољних послова Србије да и Срби у Словенији обиљежавају овај празник, јер је то свесрпски празник. У вези тога споменуо је и „Декларацију” која је потписана између Савеза српских друштава Словеније и Савеза Срба Словеније, што је на неки начин и прилог обиљежавању овог празника, јер је потписана баш на тај празник. Навео је да Савез српских друштава Словеније постоји од 1995. и трудићемо се да то јединство, односно оно што је потписано не остане мртво слово на папиру. Рекао је да су представници два Савеза, заједно са Милимиром Вујадиновићем, председником скупштинског одбора за дијаспору и



Душан Јовановић

Србе у региону били у посјети Државном збору Словеније и водили разговоре са представницима словеначког парламента о положају и статусу Срба у Словенији, истакавши да је Милимир Вујадиновић тражио да Словенија призна Србима онолико колико је Србија признала Словенцима у Србији, ништа мање, нити више. Златомир Бодирожа је у вези са тим питањима, а поготово са проблематиком финансирања српских организација, навео примјере Срба из Румуније који поред права као национална мањина имају велику финансијску подршку државе, док је то у Словенији тек симболично. Треба да нас помажу и ова држава као и држава Србија, али ипак много више ова држава, јер овдје живимо и радимо и плаћамо порез и друге доприносе. Нагласио је, поред осталог, да Срби у Словенији имају појединачна права, као и сви други држављани, али немају по Уставу колективна права, која су везана на њихов статус и положај као народносно заједнице, чиме би лакше чували, развијали и његовали свој идентитет, своју културу, традицију, језик, писмо, вјеру...

На крају овог догађаја Крстан Шућур се захвалио Златомиру Бодирожи на бесједи и његовом присуству овом догађају, као и учесницима у програму и посјетиоцима.

Текст и фото: Душан Јовановић

„Да сам извор вода 'ладна, ја би' знала где би' извирала”

Српско културно уметничко друштво „Видовдан” из Љубљане са гостима успешно реализовао још један целовечерњи годишњи концерт

Светла у дворани су се угасила, „заплакала је Стара планина” и на позорници Центра културе Шпански борци у Љубљани 16. октобра 2021. направила реку, око које су се чланови СКУД „Видовдан” са својим гостима окупили и представили публици на још једном целовечерњем годишњем концерту.

Овогодишњи концерт отворила је женска певачка група СКУД „Видовдан” отпевавши песме „Заплакала је Стара планина” и „Извор вода извирала”. Уметнички руководилац женске певачке групе је Анђелина Мијатовић.

Иако је већ сам наслов концерта то наговештавао, певачка тачка је открила црвену нит концерта – воду и њен изузетан значај, како за свакодневни живот тако и за духовни живот људи. Значај воде за различите сегменте људског живота представљен је и кроз низ видео пројекција, које су се ређале између фолклорних тачака током концерта.

Извођачки ансамбл са кореографијом „Ла изворел ку апа рече” – влашким играма из Кобишнице, додатно је за-



грејао атмосферу у сали и изазвао аплауз публике већ на самом почетку кореографије. Аутор кореографије, као и уметнички руководилац извођачког ансамбла је Жељко Крсмановић.

Следећи су на сцену изашли чланови оmlадинског ансамбла. Кореографијом под називом „Беле покладе у Нишко поље” су

на сцени приказали обичај белих поклада, као и игре и песме из околине Ниша. Уметнички руководиоци и аутори кореографије су Наталија Керезовић и Данијел Серчић.

Потом је дошао ред и на госте. Најпре су се кореографијом „Фродљар Бурљер Браја” – Плеси из Посочја (аутор коре-



ографије: др Томаж Симетингер) представили чланови Академске фолклорне скупине „Франце Маролт” из Љубљане, а онда сплетом народних мелодија и чланови Етно академског оркестра из Београда. Уметнички руководиоца АФС „Франце Маролт” је Лука Кропивник, док је уметнички руководиоца Етно академског оркестра Стефан Манчић.

Поново је на позорницу изашао извођачки ансамбл СКУД „Видовдан”, овога пута са кореографијом која је на прошлој Европској смотри српског фолклора дијаспоре и Срба у региону била награђена златном плакетом. Кореографија под називом „Биљани петак у Жагубици” – српске игре из Хомоља, представља обичај везан за петак који претходи Ђурђевдану. Наиме, тог дана се рано ујутру скупи сва сеоска младеж и одлази „у биље”. Девојке и младе жене беру цвеће а момци насеку лескове штапове које девојке украшавају набраним цвећем и биљем. Уз песму и игру се од цвећа такође плету и венци, којима су касније тога дана кићене ограде, дворишни улази, капије, куће, воде и извори. Аутор поменуте кореографије је Јанко Димитријевић.

Пропраћени великим аплаузом публике следећи су се представили најмлађи чланови друштва, чланови дечије (Ципирипи) групе. Кореографијом „Шири ми се моје коло мало” односно играма и песмама са Кордуна одушевили су сваког гледаоца у дворани. Аутори кореографије и уметнички руководиоци групе су Наталија Керезовић и Данијел Серчић.

Играма из Брусника, аутора Саше Богунчића, поново је наступио омладински ансамбл.



АФС „Франце Маролт” публици је показала још једну фолклорну тачку. Кореографија носи назив „Три јагоде ин розга” – Плеси из Кога, а као аутор се поново потписује др Томаж Симетингер.

Етно академски оркестар под вођством Стефана Манчића извео је још један сплет народних песама и публику припремио за следећу, а уједно и последњу тачку концерта.

Кореографијом „Заигра ми дивно коло”, играма из Косовског Поморавља извођач-

ки ансамбл заокружио је овогодишњи целовечерњи концерт и публику подигао на ноге. Као аутори кореографије се наводе Саша Богунчић и Звездан Ђурић.

Уследила је завршна реч водитељке Анђеле Рајлић, која се најпре захвалила публици на присуству, поделила захвалнице гостима, Етно академском оркестру и АФС „Франце Маролт”, уметничким руководиоцима СКУД „Видовдан”, као и МА Здравку Ранисављевићу, аутору музичких аранжмана свих тачака овогодишњег



концерта које је извео СКУД „Видовдан”. На подршци у раду друштва је затим водитељка захвалила и спонзорима. То су: Министарство културе и информисања Републике Србије, Министарство спољних послова Републике Србије – Управа за сарадњу с дијаспором и Србима у региону, Јавни фонд Републике Словеније за културне делатности (JSKD), Gostilna Tavčar, Šmitrans d.o.o., Eko Kliner d.o.o., Zumiks Trans d.o.o., Kikani s.p., Bellevue Living, Дружба за razvoj nepremičnin d.o.o.

После концерта унутар друштва још увек сабирамо утиске. Јако смо поносни на чињеницу, да смо после скоро две године без већег наступа, успели да организујемо овакав догађај и својој публици концерт донесемо на прави начин. Читаоце Мостова, који овога пута нису успели да испрате концерт, позивамо, да нам се следећег пута – врло ускоро, обавезно придруже.

Тест: Данијел Серчић
Фото: Диана Митровић





ИНТЕНЗИВНИ ВИКЕНД

Интензивни викенд СКУД Видовдан у ЦШОД Фара

У петак, 17. септембра 2021, чланови фолклорне секције Српског културно уметничког друштва „Видовдан“ из Љубљане, кренули смо на припреме односно интензивни викенд у ЦШОД Фара (Центар школских и изван школских делатности – Center šolskih in obšolskih dejavnosti). Сврха интензивног викенда била је спремање на годишњи целовечерњи концерт друштва, о коме смо у овом броју Мостова такође писали.

Након окупљања испред просторија друштва аутобусом смо кренули према малом селу званом Фара надомак границе Словеније са Хрватском. Након доласка брзо смо се распаковали и спремили за топлу вечеру, а одмах након тога кренули са припремама.

Омладински ансамбл је започео увежбавање својих кореографија, а цела проба била је праћена бодрештем старијих другара из извођачког ансамбла. После пробе уследило је заједничко дружење, где смо вече започели разним играма, а завршили незаборавним пижама парти.

Следећег дана, после јутарњих проба и ручка, кренули смо према оближњој реци Колпи, где су нас чекали рафтинг чамци. Њима смо кренули на седам километара дугу авантуру низ реку Колпу. После немало брзака, негде на половини направили смо паузу. Искористили смо је за ку-



пање у самој реци, која је имала једва изнад 10 степени.

После повратка у дом, реализовали смо други део проба планираних за тај дан, а онда смо кренули ка трпезарији, где смо одличном вечером надокнадили сву енергију, коју смо изгубили током дана. Тако смо били спремни на још један парти. Тематика забаве овога пута била је црно-бела, што значи да смо сви на себи имали обучене само те боје.

После разигране ноћи и раног доручка, одрадили смо и последње интензивне пробе тог викенда.

После пробе и топлог ручка, нажалост, дошло је време, да спакујемо своје ствари и кренемо према Љубљани.

Овогодишњи интензивни викенд остаће нам у сећању по разиграним, активним и у потпуности искоришћеним данима.

Док ми размишљамо о следећем путовању, искористићемо прилику да вас подсетимо, да нам се можете и ви придружити на некој од следећих авантура, дружењу или наступу. Информишите се о упису на друштвеним мрежама нашег друштва.

Текст: Никола Дуганџија
Фото: архив друштва





На студенцу

Српско културно просветно друштво „Свети Сава“ из Крања извело рецитал под називом „На студенцу“, посвећен великом српском пјеснику доба романтизма Бранку Радичевићу

Рецитал је одржан 22. октобра 2021. у Светосавском културном центру у Крању пред око педесетак посјетилаца који су са великом пажњом пратили овај догађај који доприноси цјелокупној активности друштва, а исто тако даје свој прилог културним дјелатностима у Крању.

Рецитал је иначе био подијељен у осам блокова, а први блок почео је „Химном Светом Сави“ коју је, свирајући на бочној флаути, извела млада талентована музичарка Николина Бенић.

Након тога присутнима се у име организатора обратио Душан Јовановић, поздравио присутне, најавио учеснике у програму и рекао неколико ријечи о овом догађају, као и самом значају оваквих културних програма и садржаја.

Програм настављен представљањем Бранка Радичевића и у овој првој бесједи о пјеснику Снежана Максимовић је говорила о његовом рођењу „у Славонском Броду 16. марта 1824. године родила је Ружица Радичевић, жена малог царинског чиновника, првенца сина Алексија. То дете, које неће проћи кроз живот пун авантура и крупних заокрета, постаће једно од најлепших имена српске књижевности“. У наставку приче о Бранку Радичевићу истакнуто је да „има људи чији животи изгледају као један потез, прост, неузбуркан и неизломљен. На први поглед живот Бранка Радичевића личи на кратку, обичну, често срећну причу“. Споменуто је Бранково дјетињство у родитељској кући а затим школовање у двије основне школе,



Николина Бенић, Душан Јовановић, Снежана Максимовић и Марко Чушин

па онда у двије гимназије, прво у Сремским Карловцима а затим у Темишвару и најзад студије у Бечу.

Послије уводног представљања Бранка Радичевића услиједио је други блок и рецитоване његових познатих пјесама, а поред толиког броја врхунских пјесама било је тешко одабрати неколико њих које би биле рецитоване, али ипак се некако успјело у томе.

У овом другом блоку прво је Душан Јовановић одрецован пјесму „Болесников уздисај“, а Снежана Максимовић пјесму „Долазак драгога“, па поново Душан Јовановић пјесму „VII сонет“ да би други блок завршила Снежана Максимовић рецитованом пјесмом „Драги на путу“.

Трећи блок отпочела је Снежана Максимовић читајући пјесму „Њени јади“, Душан Јовановић наставио рецитацијом „Путник на уранку“, Снежана Максимовић је прочитала пјесму „Берачице“, а Душан Јовановић „Ноћ па ноћ“, да би потом Снежана Максимовић у другој бесједи о Бранку Радичевићу и његовом боравку, односно гимназијским данима у Сремским Карловцима у вријеме кад је Вук Стефановић Караџић почео са реформом српског језика и писма. Бранко „са одличном дипломом шестог разреда и главом пуном грчке митологије и латинске прозоције путује оцу у Темишвар“, гдје се није дуго задржао.

Овај, трећи блок, завршен је свирањем композиције Guj Claude Lujpaertsa



Заједнички снимак публике и учесника у програму

„Tarantella”, а опет у веома лијепом извођењу Николине Бенић.

„Рибарчета сан” је пјесма којом је започео четврти блок, а коју је изрецитовао Душан Јовановић, да би затим Снежана Максимовић рецитовала пјесму „Ој, Мораво, што би без Србиња”, Душан Јовановић продужио рецитовањем једне од најпознатијих и најпопуларнијих Бранкових пјесма а то је пјесма „Кад млидијах умрети”, а овај блок завршен пјесмом „Перивој” у рецитацији Снежане Максимовић.

Пети блок почео је пјесмом „Девојка драгом” коју је одрецитовала Снежана Максимовић, Душан Јовановић читао „Путу крај”, Снежана Максимовић рецитовала пјесму „Ране”, а Душан Јовановић „Жељу”, да би овај блок завршили пјесмом „Благо ми на виру” коју је изрецитовала Снежана Максимовић уз музичку пратњу Марка Чушина на хармоници.

Рецитовањем пјесме „Нека сунца” Душан Јовановић је отпочео шести блок, да би Снежана Максимовић наставила са рецитацијом пјесме „Јадна драга”, Душан Јовановић продужио са стиховима „Слатка мисли”, а Снежана Максимовић послје



Публика

рецитовања пјесме „Молитва” у трећој бесједи о Бранку Радичевићу и његовом боравку и студију у Бечу и на крају о његовој болести и смрти нагласивши да је „Последње месеце свога живота Бранко провео, кажу, са слећеним једним осмејком. Само конач му није дошао ни онако како је желео, нити тамо где га је желео: Ал кад ми се беће смрћи мора, нек се смркне измеђ ови гора, а њему се „смркло” у једној хладној туђинској болници”. На крају бесједи речено је да је „у књижевности проговорио само своје прве речи. Па ипак и те

прве речи биле су му довољне да не умре”. Шести блок завршила је надарена Николина Бенић извођењем изворне српске пјесме „Ој, девојко, ој ружице”.

„Враголије” су била пјесма којом је почео седми блок, а одрецитовала ју је Снежана Максимовић, да би потом Душан Јовановић читао стихове пјесме „Нуто јада за момице”, поново је наступила Снежана Максимовић са пјесмом „Туђин” а Душан Јовановић са стиховима „Моја молитва”, да би овај седми блок био завршен пјесмом која је узета за назив овог рецитала, а то је пјесма „Девојка на студенцу” коју је уз Музичку пратњу Марка Чушина изрецитовала Снежана Максимовић.



Николина Бенић

Осми блок почео је рецитацијом пјесме „VIII сонет” коју је извео Душан Јовановић, Снежана Максимовић наставила рецитовањем пјесме „Сунашце јасно”, да би затим Душан Јовановић прочитао неколико стихова из пјесме „Гојко”. Снежана Максимовић је одрецитовала стихове из пјесме „Путник и тица”, а Душан Јовановић дио из „Ђачког растанка”, да би потом на крају програма Душан Јовановић уз пратњу хармоникаша Марка Чушина одрецитовао стихове из пјесме „Коло, коло наоколо”, чиме је завршен програм овог рецитала.



Милош Милић поздравља посејте и учеснике

На крају овог лијепог и занимљивог догађаја Милош Милић, председник СКПД „Свети Сава” Крањ захвалио се учесницима у програму и поделио им захвалнице, а публици се захвалио на посјети и подршци извођачима током рецитала и позвао учеснике у програму, као и све присутне, на скромну закуску и дружење.

Овај пројекат финансијски је подржан од стране Јавног фонда Републике Словеније за културне дјелатности и Министарства спољних послова Републике Србије – Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.

Текст: Душан Јовановић
Фото: Драгиша Лазовић

Пикник и монодрама

Српско културно просвјетно друштво „Свети Сава“ Крањ и поред настале ситуације изазване епидемијом Ко-вид-19 труди се да своје чланове држи на окупу и тако настави са својим радом

С обзиром на новонастале услове, који трају више од годину и по онемогућено је нормално дјеловање свих организација па тако и српских друштава у Словенији. Већина друштава ипак проналази нека рјешења да би барем, док ово зло траје, колико толико понешто урадили и одржали своје чланство у заједништву.

Тако је и СКПД „Свети Сава“ Крањ у прошлом периоду уложило све своје снаге и могућности да очувало неке од своји дјелатности, а такође и да би реализовало већи дио предвиђених пројеката овој години. Није било лако. Препрека много, али ипак је превладала жеља да се уради нешто што би задовољило чланство, пријатеље и симпатизере друштва.

У вези с тим друштво је 29. августа 2021. организовало пикник за чланове друштва,

пријатеље, симпатизере и све оне који су жељни дружења и заједништва. Пикник је одржан на старој локацији, „Код Славице“ на Полици код Накла. Вријеме је било погодно за овакву врсту догађаја, окупио се приличан број оних који су жељели и били спремни да овај дан проведу у друштву својих пријатеља и познаника. Ту је био и незаобилазни роштиљ, а домаћице су се трудиле да сваки гост буде угошћен и послужен на најбољи начин.

Они, увијек жељни покрета и пуни снаге, нису могли ни овај пут без већ традиционалне одбојке, ређале су се екипе, измјењивани састави и на крају сви су били побједници. А како другачије, Па онда је ту и коло без кога се такође не може нити на једном дружењу, па је ово на неки начин била и проба за оне који играју у фолклорним групама.



Неизбјезно коло на шрави



Чланови друштва и гости на пикнику



Душан Јовановић

Да би овај пикник имао и културни садржај организатор се побринуо да се изведе монодрама Радоја Домановића „Данга“, коју је адаптирао, режирао и извео Душан Јовановић. „Данга“ је најоштрија и најубојитија сатирична приповијетка Радоја Домановића. Онај који говори причу из овог дјела путује у сну и долази до неког далеког краја, до неке чудне земље „за коју нико жив не зна и која се само у сну може сањати“. То је нека чудна земља и у свему се разликује од оних земаља и свега онога што је до сад видио, тако да су у овој земљи највећа грађанска врлина и радост ропска понизност пред представницима власти оличена у јахању. Тако грађанска власт каже „да би се распознавао сваки наш грађанин од осталих, кмет је јуче издао наредбу да сви овдашњи грађани иду пред општински суд, где ће сваком ударити жиг на чело“, „данга“ као доказ витештва. На крају, и сам путник који се затекао у тој земљи тражи да му се удари десет жигова, а не само два, као њиховом јунаку Леару, да покаже шта је српска витешка крв, али га ипак сан изда и не доживје судбину људи из оне чудне земље.

Дружење на пикнику трајало је до касних поподневних сати и сви су били задовољни оним што су доживјели и видјели.

Текст и фото: Душан Јовановић

Дружење на отвореном

Српско културно друштво „Петар Кочић“ из Крања организовало пикник за чланове, симпатизере и пријатеље друштва

Човјек је друштвено биће, без друштва не може, такав је по природи. Воли да се дружи било са члановима своје породице, шире родбине, или пријатеља и познаника. Заједништво је нешто без чега човјек није оно за шта је створен, а то заједништво чине разна друштва, од породичног, интересног до државног, јер и државна заједница је друштво. Али друштво није само аритметички збир појединаца, него друштво чине свеукупни односи у једном друштву у било ком облику. Тако су и наша, српска културна друштва организована на основу посебних заједничких интереса, у овом случају подручје културе, традиције, обичаја, језика....

Да би друштво нормално дјеловало његови чланови морају бити у сталном односу међусобних веза и комуникације, без обзира на појединачне улоге чланова. Све се то остварује на више начина, а највише преко организовања културних и других догађаја везаних за основну дјелатност појединог друштва, неко учествује као организатор, неко као учесник у програму, неко помаже материјално и финансијски,

а важна је и она група чланова који својом посјетом дају значај поједином догађају. Овдје су свакако битни и незаобилазни и они који нису чланови једног друштва, било да се ради о симпатизерима или пријатељима друштва, и они могу дати свој допринос у свему горе наведеном и на њих свако друштво увијек мора рачунати. Друштва, да би своје чланове, пријатеље и симпатизере, држала на окупу и да би се показала као права заједница, чине много тога што ће бити на задовољство свих, па тако, поред организовања оних догађаја који су везани за све оно због чега је друштво основано, организују и позивају све који су жељни дружења и на друге облике друштвеног живота.

Тако је и Српско културно друштво „Петар Кочић“ из Крања организовало пикник на који је позвало све заинтересоване, од чланова, пријатеља из других друштава, симпатизера, познаника и свих оних којима друштвени живот и дружење нешто значе. Пикник је 5. септембра 2021. припремљен и организован на старом мјесту, „Код Славице“ на Полици код Накла, простору који



Миле Гашић и Кристијан Шушур

увелико задовољава све потребе за овакве скупове људи, гдје може бити присутно и стотињак лица и да сви буду задовољни. Било је и овај пут, упркос ситуацији која нас је снашла због Ковид-19, много оних којима је дружење са пријатељима и познаницима од великог значаја и користи, искористили су своје слободно вријеме на најбољи начин.

Поред незаобилазног роштиља, за којим су били прави мајстори, као и одличне послуге, било је за сваког по нешто. Неком је било довољно да поразговара, уз пиво и ћевапчиће, са пријатељима и познаницима, неко је желио да се опроба у одбојци, гдје су се смјењивале екипе, као и састави екипа, и гдје није било важно ко ће побиједити, али ипак су се својски трудили да покажу да су пуни снаге, иако су неки већ у годинама. Други су опет играли шах да испробају своје шаховско умијеће и мало разбистре мозак. Трећи су се опет латили пјесме и уз пратњу младог гуслара Давида Радишића отпјевали неколико народних пјесама. Они, увијек жељни кола и игре заиграли су на трави, онако како се некад играло, па је ово добро дошло и као проба фолклорне групе.

Све у свему једно лијепо дружење које је трајало до вечерњих сати и види се да су били веома радосни и задовољни у свему. Овакви начини дружења успостављају још чвршће везе међу њима, а то и јесте један од циљева сваког друштва.



Гуслар Давид Радишић и група њеваца



Чланови друштва и гости на пикнику

Сви смо једна генерација

Српско културно друштво „Сава“ Храстник на 20. ФЗЖО Фестивалу за Треће животно доба у Љубљани

Наше друштво се и ове године одазвало позиву за учешће на фестивалу. То је био 20. јубиларни Фестивал и највећи фестивал старијих у Европи. Фестивал је трајао три дана од 29. септембра до 01. октобра 2021. у Цанкаревом дому.

У храму словенске културе било је весело, разиграно и распјевано. Преставило се је 1.200 учесника у културном програму.

С обзиром на ковидну ситуацију и на протесте који су се догађали по граду био

је велики број гледалаца. Уз поштовање одлука НИЈЗ све се одвијало по плану организатора.

Чланови нашег Српског културног друштва „Сава“ из Храстника су на отвореној сцени приказали дио српске културе.

Фолклорна група се преставила са играма из околине Београда.

Пјевачке групе са традиционалним

српским пјесмама из Београдске Посавине и Косова. Кроз пјесму и игру смо достојанствено преставили српску културу у Словенији.

Добили смо нове идеје за цјеловито представљање друштва и српске заједнице, тако да ћемо се следеће године преставити са још богаћим програмом.

Фестивал је показао да је важан мост међу генерацијама!

Славица Трипуновић



Фолклорна група и пјевачка група СКД „Сава“ Храстник

Ајд'поведи весело

Ајд'поведи весело наше коло шарено - Први Засавски дјечји сусрет

Српско културно друштво „Сава“ Храстник у сарадњи са КУД „Засавје“ из Трбовља је у суботу, 09. октобра 2021. организовало први Засавски дјечји сусрет. Обојили смо игром, пјесмом и позориштем наше Засавје и најљепшим звуцима дјечијег смијеха. Слика заиста говори хиљаду

ријечи, али никада не може да дочара емоцију сусрета дјеце и фолклора, која је испунила радне просторе нашег друштва. Мало музике, мало игре, мало глуме и много смијеха украсило је цијели Храстник, обојило цијелу суботу и загријало сва срца која су била присутна овом догађају. Сусрет не би тако изгледао кад не би било нашег ментора за фолклор и пјевање Снежане Максимовић, Александре

Ковановић и ментора за глуму Ведрана Марчете. Хвала им што су се потрудили да овај дан буде једна лијепа успомена у дјетињству наших најмлађих чланова. Ово повезивање смо почели са онима којима је највише повезивање потребно. И у даље ћемо сарађивати са пријатељским КУД „Засавје“ из Трбовља, његовати и чувати пријатељство.

Славица Трипуновић



СКД „Сава” Храстник у Постојни

Још један успјешан наступ нашег извођачког ансамбла заједно са женском пјевачком групом!

Српско културно друштво „Сава” Храстник одавало се на позив СПД „Никола Тесла” из Постојне. Учествовали смо на концерту „Поздрав јесени” у суботу, 16. октобра 2021, а у оквиру којег је организовано и представљање Новог Сада, као престонице европске културе.

Пресрећни смо били да идемо на гостовање и дружење. Са пуно љубави до наше традиције и културе кренули смо пут Постојне. На аутобусу смијех, весеље и пјесма.

На концерту се наша женска пјевачка група представила са три традиционалне

пјесме: „Језеро вода је”, „Заспо ми је драги на зеленој трави”, „Нас три сестре запјевајути знамо”.

Одзвањали су гласови наших чланица, орила се пјесма у Дому културе у Постојни и наравно награђене су громогласним аплаузом.

Наш извођачки фолклорни ансамбл се представио са кореографијом из Београдске Посавине. Чуло се преплитање ногу, опанака, звецкање дуката око врата, цика момака и дјевојака. Публику је подигло и непрестано су одушевљено аплаудирали.

Одушевили смо публику пјесмом, игром и енергијом.

На концерту су се представила и друга друштва: АКУД „Коло” из Копра, СПД „Никола Тесла” Постојна, као домаћин, Полазници школе српског језика из Постојне, МКД „Свети Кирил и Методиј” из Крања, Вокална група „Дива”, КД „Блоке” Постојна, СКД „Марибор” из Марибора, Пјевачки хор „Корона” из Умага и ХКД „Истра”.

Хвала нашим домаћинима на гостопримству, доброј организацији и одличном концерту.

Одлично смо се представили, а то је уједно потврда за нас да смо на правом путу и вјетар у леђа да наставимо.

Славица Трипуновић



Женска пјевачка група СКД „Сава” Храстник



Фолклорна група СКД „Сава” Храстник

NVO gre u šolo

(Nevladina organizacija ide u školu)

U Hrastniku se odvija zanimljiv projekat društva SKD „Sava“ za učenike Osnovne škole Hrastnik. Učenicima škole je predstavljeno djelovanje društva. U projektu sudjeluje 120 učenika Osnovne škole Hrastnik.

Naše mentorke Snežana, Karmi, Aleksandra, Vela su učenicima prenijele samo dio znanja i srpske kulture kroz pjesmu i igru. Na radionicama je kroz pjesmu i igru prikazan dio igara iz Bele Krajine, Leskovca i igara iz okoline Beograda.

Djeca su vrlo brzo usvajala igre. Najzanimljivija igra je bila „Igra kolo u dvadeset i dva“.

Igra kolo, igra kolo u dvadeset dva
U tom kolu, u tom kolu lepi Jova igra
Biraj Jovo, biraj Jovo, koga tebi drago
Samo nemoj, samo nemoj, koga nemaš rado
Sad se vidi, sad se zna, ko se kome dopada
Sad se vidi, sad se zna ko se kome dopada.

Pokreti nogu, laki koraci i dječja pjesma je odzvanjala školskom dvoranom. Iz dječjih očiju je sijala sreća i zadovoljstvo.

Projekt društva se nastavlja sa osnovnim ciljem – dolazak mladih u društvo.

Projekt društva se radi uz pomoć JSKD, Consulte, Regionalnog centra NVO Zasavske regije, OŠ Heroja Rajka Hrastnik i mentora društva Sava.

Slavica Tripunović



Ранко Павловић

Дванаест деценија првих Кочићевих приповедака

МРГУДИН УСУД И ЈАБЛАНОВА СНАГА

- Седам приповедака уврштених у прву збирку „С планине и испод планине“, објављену 1902, писац змијањских мотива, у то време студент славистике, написао је у Бечу годину дана раније
- Ових дана откривена и први пут објављена досад непозната Кочићева прича

Ретко када су прву књигу неког писца одмах по изласку из штампе с тако великим одушевљењем прихватили и књижевна критика и читаоци као што се то догодило с првом од три збирке истог наслова Петра Кочића „С планине и испод планине“, у издању бечког Српског академског друштва „Зора“. Одштампана у Српској манастирској штампарији у Сремским Карловцима, појавила се 1902. године, а седам прича уврштених у обимом невелику књигу („Ђурини записи“, „Јаблан“, „Гроб слатке душе“, „Зулум Симеона Ђака“, „Истинити зулум Симеуна Ђака“, „Мргуда“ и „Код Марканова точка“) Кочић је написао претходне године и читао их на кружоцима друштва „Зора“ које је окупљало српске студенте и друге интелектуалце у Бечу.

На самим књижевним почацима он је био одлучан да крајишки, посебно змијањски мотиви чине окосницу његове приповедне прозе и да ће своје земљаке, њихове поступке и начин размишљања осликати чистим народним језиком његовог завичаја. Тако у писму, посланом из Беча 3. децембра 1900. године, брата Илију моли да и он покуша „коју малу причицу из сеоског живота“ да му, како каже, изради. „Ти само напиши како сељани говоре и како о чему суде, како се куну итд. А друго ће бити моја ствар... Ти само напиши како се говори, па онда мени пошаљи... Узмимо ово, нпр. разговор једног сељака са десетаром о љетини, о десетини, о трећини, уопште о свачему што ти дође на памет.“

Скерлићев подстрек

Након што је Марко Цар Кочића у задарском „Српском листу“ окарактерисао као „књижевног мајстора“ и пошто је критичар потписан псеудонимом Elie у часопису „Коло“ истакао посве оригиналне приповедачке особине, Јован Скерлић је у „Српском књижевном гласнику“, пишући о књизи „С планине и испод планине“ за младог аутора рекао да се „јавља као здрав и снажан приповедачки таленат, од кога се имамо добро надати. Његове приповетке, иако још несавршене, ведре су, свеже, местимично топле, добро написане, врло искрене, и имају више локалне боје но што их обично имају досадашње приповетке



Ранко Павловић

из тих крајева“. У каснијем, опширнијем критичком осврту у истом часопису, Скерлић ће додати да је то „истински добра књига, свежа и лепа слика једног дела наше честите Босне, топла и узбуђена песма животу, и као таква биће драга свакоме ко је прочита“.

Није Кочићев првенац прошао ни без покуда. Тако Elie за „Мргуду“, између осталог, пише да „исказује вараварско и бестијално изражавање љубави“, на што импулсивни Змијањац није могао остати равнодушан, па 9. фебруара 1903. књижевном критичару и путописцу Марку Цару, „као уваженом нашем критичару и естетичару, као њежној и племенитој српској души“, огорчен ставовима уредника „Кола“ Данила А. Живаљевића, за кога верује да се крије иза псеудонима Elie, пише да је „у Мргуди покушао оцртати праву сељачку љубав. По мом скромном схватању“, наставља, „сељачка љубав је у причама наших приповједача скроз и скроз falsch. Ја сам, дакле, покушао да тој љубави дам што је могуће непосреднији израз и што љепши, углађенији облик, иако је она, површно посматрана, одвратна, можда чак и <бестијална>, као што г. Elie то каже. Не! У овој дивљачкој бестијалности има узвишености. Дивне недостижне

узвишености коју могу само здрави нерви осјетити...“

Читаоцу је знано да су Мргудина врела крв и њена неспутана љубав довеле до њеног усуда, док је „Јаблан“ постао симбол отпора, наде и народне снаге. О овој краткој приповеци написане су стотине страница аналитичко-критичког текста, а могло би се рећи да је све то сублимисано у три реченице Велибора Глигорића: „Живот, дат у овој приповеци, истовремено је и алегорија. Боре се бикови: један спахијски, царски, а други народни. Други побеђује као нада и вера босанског сељаштва да ће се ослободити мрске окупације. А ту симболичну, алегоричну, драматичну борбу прати људском, брижном стрепњом босанско сељаче Лујо, који је дете, а већ је као одрастао, рано сазрео у свету недаћа и жилавих борби за егзистенцију.“ Успомена на писца и његово дело чува се и манифестацијом Кочићев збор који се крајем августа ове године у Бањалуци и у пишчевим родним Стричићима одржава 56. пут. Традиционалном бодњом бакова чува се успомена и на бика Јаблана, па и на Лују из Кмећана који је Кочићу послужио као прототип за Лују у приповеци.

Ризница народног језика

Друга збирка „С планине и испод планине“ (с приповеткама „Јелике и оморике“, „Кроз свјетлост“, „Кроз маглу“, „Мрачајски прото“ и „Јазавац пред судом“) штампана је у Српској штампарији у Загребу 1904. године. У овој збирци показује се пуна приповедачева зрелост. „Мрачајски прото“ је, без сумње, приповетка која би могла наћи места у свим светским антологијама да нема тих језичких препрека, боље речено непреводивости или тешке преводивости Кочићевог језика заснованог на живом говору Змијања. Као што је обломовштина по Гончаревом јунаку постала симбол за сувишност у животу, тако би се и по Мрачајском проти могло назвати једно стање људске душе - мрзовоља. „Јазавац пред судом“ прво је објављен као приповетка написана за једну ноћ, а затим је драматизована, па и данас на неким сценама кроз Давида Штрпца „проговара милијун душа“.

„Из староставне књиге Симеуна Ђака“, „Мејдан Симеуна Ђака“, „Ракијо, мајко!“, „Са збора“, „Јајце“, „Пјесма младости“, и „У магли“ наслови су могло би се рећи помало разнородних проза уврштених у трећу збирку „С планине и испод планине“, објављену 1905. године. Додају ли се томе исте године објављена збирка приповедака „С планине и испод планине“, драмски текст „Суданија“, један етнографски рад, неколико песама и приказа, то је целокупан књижевни опус Петра Кочића, обимом невелик, али по уметничким вредностима изузетно значајан за целокупну српску књижевност.

Већ причама написаним пре тачно 120 година, а објављеним годину касније, Кочић је наговестио да је језички маг, па ћемо само о том својству његовог дела овде дати неколико реченица. „*Кад би могао језик једног човека постати књижевни језик, ја бих гласала за Кочићев језик – која снага, који стил, који звук, која магија*“, написала је Исидора Секулић, док је Иво Андрић, самим насловом свог огледа „*Земља, људи и језик код Петра Кочића*“, желео да нагласи да су тло из кога су изникли јунаци Кочићевих приповедака, они сами својим комплетним бићем и језик којим говоре у нераскидивом јединству, неодвојиви једни од других. „*За Петра Кочића је језик*“, писао је он, „*потпуно једно са људима и земљом, свет и неповредљив као и они. Понекад човеку изгледа као да је и само Кочићево дело, цело целцато, лежало негде у дубинама тога језика, а он га је ископао као кип, и изнео на светлост дана и пред поглед света.*“

Јован Скерлић је наглашавао да се Кочић „*одликује чистотом, течношћу и неусиљеношћу свога језика*“ и да пише „*језиком Његоша и Љубише, свежим, неисцрпним горитачким језиком, пуним снаге, полета и сликовитости*“. Све те особине Кочићевог језика на које Скерлић указује, нарочито снага, полет и сликовитост, заправо су осо-

бине говора пишчевог завичаја, језика којим је Кочић своје Змијање на велика врата увео у књижевност.

„*Прва особеност Кочићевог дјела подразумева да се наративни поступак зачиње на самом дну језика, у подручју гдје се догађа прво именоване и знаковно кодирање свијета које у случају овог приповедача представља исходите нарације од кога све полази и коме се све враћа*“, написао је врстан познавалац Кочићевог дела, наш савременик Станиша Тутњевић.

Иако написане пре дванаест деценија или коју годину касније, Кочићеве приповетке ништа нису изгубиле од своје мотивске особености, уметничке вредности и актуелности ни до данашњих дана, јер је негдашња Кочићева Босна и данас под неком врстом протектората, а српски језик у њој поново покушавају да „калајишу“, као што је то покушавао и Бенјамин Калај, аустроугарски „надзорник“ на земаљском управом у окупираној БиХ.

Прича из малог црног нотеса

Требало је да прође пуних дванаест деценија да би, извучена испод наслага заборавља и архивске прашине, светло дана угледала једна досад непозната прича Петра Кочића.

По обиму скромно, али изузетно значајно и вредно дело писца змијањских мотива увек је изазивало велико интересовање читалаца и књижевне критике, објављене су о њему многе књиге и приређене више библиографија у којима су забележене и наоко мање вредне цртице, сакупљена је и у више публикација презентована пишчева преписка, али нигде није споменута прича „Бе је мама“, која се први пут пред читаоцима отворила крајем августа, у оквиру манифестација традиционалног Кочићевог збора. Објављена је у посебној књизи коју је приредио магистар историјских наука Зоран Пејашиновић, професор у бањалучкој Гимназији, а издавач је Народна и универзитетска библиотека Републике Српске.

Није ова прича случајно искрсла послије дугог „тамновања“. Пејашиновић већ дуго трага за непознатим или мање познатим подацима из живота и деловања значајних Крајишника или људи који су бар неко време деловали на подручју Босанске крајине, као што су књижевник Петар Кочић, историчар Васо Глушац, бан Врбаске бановине Светислав Тиса Милосављевић и многи други. О њима је публиковао више врло занимљивих радова, крцатих подацима који јавности нису били познати. Тако је дошао до рукописа Глушчеве књиге *Петар Кочић. Живот и рад*, коју је пре четири године, у изузетно лепој графичкој и ликовној опреми, објавила бањалучка „Бесједа“.

Др Васо Глушац (1879–1954), познати историчар, једно време био је професор и директор бањалучке и тузланске гимназије, јавни радник, сарадник бана Милосављевића и сенатор. Заједно са Кочићем студи-



рао је славистику на бечком Филозофском факултету, другоао с њим, подстицао га да пише приповетке чију вредност је препознао на основу првих рукописа. Од 1902. године обављао је послове секретара академског друштва „Зора“ које је окупљало српске студенте у аустроугарској престоници. На састанке тог друштва свраћао је и Кочић и често читао своје још недовршена дела. Управом на тим састанцима, као тврди Пејашиновић, у један мали црни нотес, на чијим корицама је писало „Сећање на оне вечери ‚Зорине‘ у Бечу 1902, 1903, 1904, кад нам је сам Кочић читао своје лепе приче које је дуго дотеривао и на сваку реч пазио како ће лепо стајати у тексту и како ће звучати кад се изговори у заједници са осталима“, Глушац је забележио приповетку „Бе је мама?“ *Нема потврде за то, али није тешко претпоставити да је, упоредо с приповеткама* „Бурини записи“, „Јаблан“, „Гроб слатке душе“, „Зулум Симеона Ђака“, „Истинити зулум Симеуна Ђака“, „Мргуда“ и „Код Марканова точка“, уврштених у прву збирку „С планине и испод планине“, написана и прича „Бе је мама“. Такође се може само претпоставити да је у ову ни у следеће збирке није уврстио јер је можда намеравао написати збирку прича за децу.

Мали црни нотес, са забележеном досад непознатом Кочићевом причом, Зоран Пејашиновић је пронашао у Архиву САНУ, како каже, међу десетинама разних списа и хартија Васе Глушца, које деценијама нико није изучавао. Тако је пред читаоце дошла, опремљена модерним ликовним радовима Бранка Јунгића, саопштена традиционалним стилем Кочићевог времена, али исписана аутентичним исказом, свежим народним језиком, једна од првих, а можда и прва прича писца за чији језик је Иво Андрић написао *да је* „*потпуно једно са људима и земљом, свет и неповредљив као и они. Понекад човеку изгледа као да је и само Кочићево дело, цело целцато, лежало негде у дубинама тога језика, а он га је ископао као кип, и изнео на светлост дана и пред поглед света.*“

АКТУЕЛНО: ПРЕДЛОЗИ, ПРЕДЛОЗИ...

Наш први и најтежи проблем јесте како да заузмемо медијски простор на коме су стално присутни наши противници и непријатељи. Другим речима, медијски рат смо изгубили, а да нисмо у њему ни учествовали. Ни у земљи није схваћена пресудна важност медијског рата од чијег исхода данас зависе и дипломатски, и политички, па и војнички рат. Наши непријатељи су то итекако схватили, на време заузеле простор, и снажно, пресудно утицали на јавно мњење у свим његовим слојевима, обликовали мишљења и ставове готово у свим земљама света, тако да је сад изузетно тешко дејствовати и исправљати оно што је увелико утврђено. Тешко је рећи ко је најкривији за то поразно стање. Криве су све наше институције, као и одговорни појединци. На време је било упозорења да је медијски рат пресудан: нико није имао слуха за та упозорења. Тако је демонизација српског народа савршено успела. Како сад „исправљати криву Дрину“? Није ли прекасно? Јесте, али боље икад него никад. Да би се постигао и најмањи успех у том крајње тегобном послу, потребна је темељна промена у стилу рада свих наших институција и одговорних појединаца у њима и ван њих. И потребни су нови људи који схватају дух времена.

У иностранству се не може много урадити на медијском пољу уколико се у СР Југославији не измени начин схватања и рада, и то радикално. Другим речима, наше установе, а пре свих министарства информатија, морале би поседовати банке података, досијеа за сва битна питања, као што су силовања, етничка чишћења, стање на Косову, у Војводини, у Санџаку итд., до којих би лако могли доћи наши информативни пунктови у иностранству. (Нажалост и неопростиво: информативне центре још немамо!!!)

У Француској су неопходна бар два таква информативна пункта: један у Паризу, други у Стразбуру. Огромна је грешка одговорних што такви пунктови увелико не постоје, грешка тим страшнија што има, не мало, већ самоиницијативно ангажованих људи, који – без ичије помоћи – дејствују као „слободни стрелци“. Не једном су падали предлози да се у низу градова именују југословенски или српски почасни конзули, који би око себе окупили наше пријатеље и дејствовали у нашу корист. Ни у том погледу још ништа није учињено, а годинама смо то предлагали.

У Паризу су наши пријатељи – Југословени, Французи, Јевреји – више пута

тражили бар једну или две собе са телефоном, факсом, компјутером, апаратом за фотокопије. Иако се високе станарине плаћају и за Југословенски културни центар, и за просторије Амбасаде, и за ЈАТ, као и за друге установе, које само животаре, нико није, досад, хтео да понуди ни једну собу за рад информативне групе. Као да нису у питању егзистенцијални интереси *наше* Државе и *нашега* народа! Један бирократски менталитет или потпуно несхватање захтева времена остали су слепи, глуви, неосетљиви за такве предлоге пожртвованих људи, тако да они који дејствују чине то као неорганизована војска, у ствари – слободни стрелци, против којих је огромна пропагандна машинерија великих сила и наших непријатеља.

Југословенски културни центар у Паризу никад није проширен или реорганизован у Културно-информативни центар. Као да се неко бојао „таласања“, неко ко неће да види интересе Државе и народа, него води рачуна једино о томе да што дуже остане у Паризу и ад не доводи у питање свој останак неком акцијом, неким радом, који би могли изазвати неповољну реакцију француских власти. Због „мира“ у кући, нашим активистима није понуђена ни једна једина собица, иако су многе просторије празне, неискоришћене у свим југословенским установама. То, наравно, изазива разочарање и подстиче врло неповољна мишљења о раду југословенских установа, како ових у иностранству тако и оних у отаџбини.

Ако би у Паризу постојао јак југословенски, односно српски информативни центар, макар и неформалан, он би био ослонац и расадник за наше дејствовање у Стразбуру, седишту европских установа, а зрачио би, несумњиво, и у Бриселу и Луксембургу. У Паризу би било лако саставити екипу од истакнутих зналаца и активиста. Спремни су да раде без икакве плате, и већ раде, на завидном интелектуалном нивоу, др Бошко Бојовић и Комнен Бећировић, Коста Христић, Милена Нокковић и Владимир Димитријевић; затим изузетно предано, пожртвовано и успешно: Ален Сегондс, Мирјам Флајшман и Албер Кадуш; најзад Бодсон, Дашил, Пешкиревић и низ других. Ако се увелико оцртава и „српски лоби“ у француској политичкој јавности, он се везује за врло значајна имена генерала Пјера М. Галоа и народног посланика Ива Бонеа, наших мудрих и поузданих пријатеља, чија реч има тежину. Не смемо заборавити ни

објективне новинаре, као што су Ани Крижел, из листа *Figaro*, групу ваљаних аналитичара у месечнику *Le Monde diplomatique*, која искупљује тешка огрешења „угледног“ дневника *Le Monde-a*, у коме трује овдашње читаоце злонамерна дописница из Београда.

Изузетно пожртвована, Мирјам Флајшман сарађује и са групом из Енглеске: Заметицом, Геретом, Кенедијем, Ђукићем, Нором Белоф, Кекићем и др. Реч је о две доста јаке интелектуалне групе, с не мало веза у париској и лондонској културној, политичкој и новинарској средини. Скоро све њих познају политички људи Југославије, Србије и Републике Српске, посебно из савезне и републичке владе. Реч је о оданим и пожртвованим интелектуалцима; неки од њих стално брину нашу народну бригу, занемарујући свој посао и своју породицу. Но ти људи нису добили конкретну помоћ као групе, којима су неопходни, пре свега, простор и основна средства за рад; а нису добили, бар не они најпожртвованији, ни признања као појединци, признања до којих тим људима од уверења није стало, али нама треба да је стало! Ми баш не знамо неговати пријатељства...

Да те две групе дејствују организовано, уз пуну подршку установа и одговорних личности из земље, лако би се створили одговарајући пунктови у Стразбуру, Бриселу, Луксембургу и другде. Јер у сваком од ових градова такође би се нашли људи, вољни ад се ангажују: у Стразбуру више људи као: лектор Ненад Кристић, професор Жан Нузиј, доктор Нешковић и др.; у Луксембургу круг око младог и већ утицајног бизнисмена Александра Радовића. Сад кад је медијски рат увелико изгубљен, треба борбу, ипак, наставити, имајући у виду да је непријатељ углавном испуцао своју муницију, да је притом претеривао и изазвао неке сумње, па би једна јака, интелектуално јака и добро документована контраофанзива била примљена са знатижељом. Ту су битни мера и практични смисао. Сигурно је требало поодавно објавити беле књиге и о силовањима, и о етничким чишћењима, али крајње сажете и прегледне, са неумољивим подацима, са јасним и директним одговорима на присутна питања и тврдње, са вештим уклапањем у „хоризонт очекивања“ савременог света, са отвореном критиком површности, лакоислениости и лаковерности тог света, којим манипулишу средства информисања како год зајеле – толико

су ослабили критички дух и морални одбрамбени систем. Тај контранапад би се морао водити стручно. Поменути људи су велики зналци, али нису прави стручњаци за пропаганду, за комуникацију и информацију. Уз то, треба знати пласирати информацију. Издавач Владимир Димитријевић, из Лозане и Париза, издаје одличне брошуре и књиге: треба му помоћи да његова драгоценна издања дођу у руке политичара, новинара, јавних радника. Уз Димитријевића је, у Швајцарској такође, круг врло умних људи, окупљених у „Српском институту“ у Лозани, као млади Слободан Деспот и др., који су кадри да носе наше акције у Швајцарској, па и шире.

Уз ове истакнуте интелектуалце потребно је имати шири круг интелектуалних и неуморних активиста за борбу против лажи, неку врсту сталних „дежурних“, „јуришника“ за ствар истине, па и букача; јер непријатељ је дрзак, он нам је дао лекције како се ради. Чим се појави нека вест, оцена, коментар, анализа, неповољни за Хрватску – тај новинар, на телевизији, тај радио, тај издавач бивају завејани писмима, протестима, претњама, тако да се многи више и не усуђују да објаве нешто за Хрватску неповољно. А наши људи су пасивни, не дејствују, не схватају да је неопходно да протестују против сваке лажи, као и да захвале сваком новинару који каже истину, што је наш основни интерес. Охрабрујући је пример понашање наших грађана, посебно омладине, приликом посете „друге Србије“, на челу са Богданом Богдановићем: та група сујетних интелигената, без корена у традицији нашег народа, била је заустављена у свом рушилаштву захваљујући будности наших родољуба у Паризу, нарочито омладине, француске и српске, окупљене око Пешкиревића.

За све то потребна је организација. Наша дијаспора је баш разбијена војска! А није разбијена случајно. Српска свест, па и она племенито југословенска, разбијана је деценијама, док су Словенци и Хрвати упорно неговали своју посебност и национално осећање, тако да им сад није тешко да буду солидарни. Они су одавно организовани. Срби нису ни солидарни, па ни организовани. Међу Србима је много поцепаности, свађа, клевета, неповерења. То само значи да је насушно потребан и васпитни рад; јер сад плаћамо врло високу цену за све наше глупости и нискости, за неслогу, нејединство, несолидарност, узајамно поткопавање и сва друга бесловесна понашања. Нимало нисмо припремљени за ову велику историјску кризу. Инсистирам на васпитном раду и просвећивању који. И у нормалним приликама и у културнијим срединама, немају мањи значај од бриге о здрављу и о исхрани.

Клубови наших радника деценијама су животарили, јер су постојали само за забаве ниског нивоа, за режимске про-

славе такође ниског нивоа, у чијој бедној служби је била југословенска допунска школа, школа без озбиљног програма, више за брисање него за одбрану народног идентитета. И клубови и школа су били примери срзавања, услед одсуства концепције и културе.

Сад ти клубови, премда или окрњени или у распаду, имају светле тренутке: кад сакупљају и односе помоћ својим осиромашеним и угроженим земљацима. У тим напорним акцијама многи се људи одликују, жртвују, подвиге чине; али и ту долази до изражаја наша неорганизованост и наша небрига. Као што није помогла ни одликовала оне врле интелектуалце који бране истину о српском народу, тако ниједан наша влада још није ни похвалила ни одликовала те наше честите раднике што подносе знатне жртве у прикупљању и доношењу помоћи.

Време је изузетно тешко и баш зато је неопходно да свако врши своју дужност, да се негује солидарност, а да они што се жртвују стално осећају да о њима неко брине, неко ко цени њихове напоре. И у том погледу Држава и њене установе су затајиле.

Што се тиче дипломатских и конзуларних представништава, она се још нису снашла у новим приликама. Ако су некад била заступништва режима, која доследно спроводе и намећу одређену политику, сад су готово без икакве политичке улоге, понекад збуњенија од народа у расејању, без самосвести и без компаса, па зато са све мање угледа и ауторитета. А обичан наш свет, „народ“ у расејању, још очекује од представника своје државе да имају став и знају правац, да му објашњавају стање и буду морални ослонац. Наша представништва, превише обузета бригом о сопственој судбини, као да више немају ни времена, ни смисла, ни разумевања, ни снаге да воде народну бригу и да морално зраче. То, наравно, није лако у хаотичним условима кад су све раније постојеће норме порушене или поремећене, у условима за које нико није припремљен, а opakих заседа је много. Јер после обарања комунизма, дошло је нешто још горе, још искључивије: фанатични, нетолерантни, некултурни – антикомунизам, са својом демагогијом и својим селецијским злудом. Он многе збуњује и плаши, разоружавајући их и одвраћајући их од борбе за нове вредности и за очување старих. А у хаосу који нам је наметнут, и који је заразан, па је и у сваком од нас, неки светионици су неопходни, као и нека исходишта организације. То су, овде у расејању, ипак амбасаде и конзулати чија је улога сад још већа и много тежа: да окупљају све патриотске снаге, све духовне и стваралачке силе, све наше људе добре воље, забринуте за судбину отаџбине, да их организују, усклађују, усмеравају. Та улога је тешка и за њу већина бирократа из бившег СИП-а уопште није припремљена, ни морално, ни културно, ни психолошки, ни политич-

ки. То не значи да се извесни представници амбасада и конзулата не могу снаћи, и да се већ не сналазе, у новим приликама, нарочито ако се окруже искусним људима добре воље којих има, у знатном броју, у свим дијаспорама. Потребно је стално се саветовати, заједнички размишљати и – неуморно дејствовати, упорно ширећи круг свесних, активних, смелих, далековидих, отаџбини оданих.

Они који се не уклапају у ове не-одложне послове – треба ад се повуку. Крајње је време да се бивши СИП стави на дневни ред, да се отпусте неспособни и неактивни, а задрже само поштовани и компетентни стручњаци, који схватају дух времена и спремни су да се жртвују. Са бирократијом треба што пре свести рачуне. Већ је касно!

За извесне акције, које подразумевају средства, морају се наћи спонзори. Одмах треба приступити реформисању допунске школе. За целу Француску потребан је један стручни савет, на челу са компетентном одговорном личношћу. Неопходно је одржати саветовање са универзитетским лекторима и професорима: њихов опстанак је угрожен услед ембарга и ми ћемо убрзо остати без и тих малих упоришта на француским универзитетима. Ваља видети како да се доскочи тој незавидној ситуацији и да се спасава што се спасти може и мора. Неопходно је реорганизовати клубове, дати им нови смисао, достицаје и полет: да у њима до изражаја дођу најбољи људи, прави родољуби, уместо оних који се понашају као заробљеници титовске епохе, не схватајући да се свет из темеља изменио. Не треба заборавити идеју о почасним конзулима и посланицима, али је и отелотворити! Коначно створити информативне центре, пунктове и групе за акцију.

Подстицати и усклађивати све те снаге – задатак је дипломатских и конзуларних представништава, задатак тежак, али неизбежан и частан. Ко није кадар да врши ту дужност – треба што пре да уступи место способним, смелим и отаџбини оданим компетентним људима. У свим амбасадама и конзулатима неопходна је темељна кадровска обнова. Бирократија неће отићи сама. Шта чекају одговорни? Боље је немати дипломатска представништва него имати јалова и паразитска, од којих је већа штета него корист. На потезу је, дакле, Влада СР Југославије.

Подносећи ове предлоге, с разлогом се плашим да их нико неће ни прочитати, а и ако их прочита, да их неће узети у озбиљно разматрање, још мање да ће их и приметити. Таква су досадашња искуства, па и сав овај, и сличан, труд неодољиво подсећа на Сизифов посао. Волео бих ад се варама... Али – и Сизиф је упоран!

У Нансију, на прагу јесени, 1992.

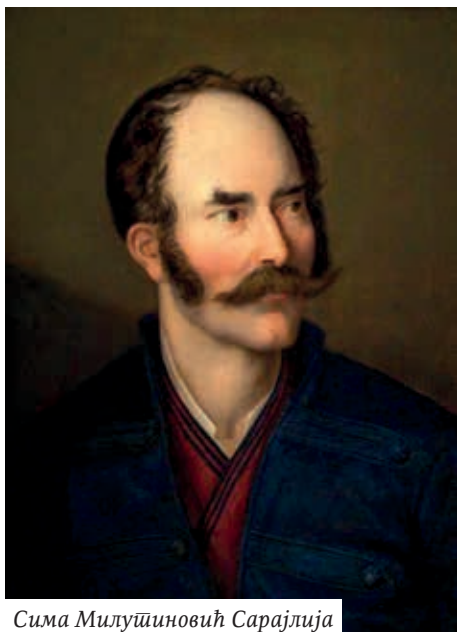
(Са допуштењем и благословом аутора преузето из књиге: Драган Недељковић „Дијаспора и отаџбина“, Београд, 1994)

Катарина Ивановић

Катарина Ивановић (Веспрем, 15. мај 1811 — Столни Београд, 22. септембар 1882) била је српска сликарка, једна од три сликарке (поред Мине Караџић и Полексије Тодоровић) које су радиле у Србији у 19. веку.

Биографија

Катарина Ивановић је рођена у породици српског грађанина и трговца („купеца“) у Веспрему, у Аустријском царству. По другом извору, дошла је на свет у Столном Београду и то 1819. године. Родитељи су јој били Лазар - месни купец и Марија, и захваљујући њиховој пажњи развила се код ње тежња за образовањем и стваралаштвом. Са једанаест година већ је знала два страна језика. Детињство је провела у малој српској заједници, у Столном Београду. Таленат је показивала од детињства, а сликарство је почела да учи захваљујући новчаној помоћи тамошњег трговца Ђорђа Станковића, у Пешти у атељеу Јожефа Пешког и Реваја. По другом извору, сликар Н. Пешки је био Чех по народности, и код њега је Катарина лепо напредовала. Касније је њен дар за ликовну уметност уочила и мађарска грофица Чаки, позната меценарка уметности, која јој је омогућила да сликарство учи у Бечу, у Уметничкој академији, где жене у то доба иначе нису имале приступ. Учила се приватно и код бечког сликара Валдмилера. Симо Милутиновић Сарајлија је објавио у „Србском народном листу“ 1837. године песму њој посвећену, као „Честитој и надобичној љубитељки краснога знања“. Јавља се она у списку пренумераната Сарајлијине књиге о историји Србије 1837. године, у Бечу као **ображарка** (портретиста). Током студија у Бечу „нарисала“ је 1839. године композицију „Српског Омира“ (Хомера) - слепог старца гуслара. Даље се усавршавала на Академији у Минхену, где студира скоро две године (1845—1846) историјско сли-



Сима Милутиновић Сарајлија

карство. Ту је започела студију познате историјске композиције *Ослобођење Београда 1806*. Наставила је своје усавршавање и у Паризу, где једно време живела. Посетила је 1842. године Загреб и Хрватску, и ту провела извесно време. На позив Срба, 1846. године одлази у Београд, у ком остаје годину дана, живећи код Симе Милутиновића. Свој боравак је искористила да портретише многе виђене Србе Београђане, међу којима и кнегињу Љубицу Обреновић. Међу најуспелије портрете спада портрет Симин. Вратила се затим у Пешту, где је била „веома популарна“. Пештански Народни музеј јој откупљује портрет цара Фердинанда. Њени радови, цртежи и слике налазили су се и у збирци

Сима Милутиновић Сарајлија:
„Тројесестарство“

„Све појаса... дражи Афродитске
Нек Аморе љупке забљакају,
Нек по харфе жицам' Еолијске
Лахорчићи лако ударкају;
Ал' Срб-вила рада певакиња
Пази, цјени, јоште узвишава,
Све што ради њена сестракиња,
Свој ли живот чиме докрашава.
Свућ је чега, но у Бечу нешта,
Што још и Феб досле ти не вишта:
„Срб-дјевојка кист владати вјешта!
Је л' то било још икада игђе?...
Собом нежна нежно искраскава
У облику све причерке лица,
Одобрење зналца изласкава;
Радосна јој њена родилица!
Још се труди, још озбиља учи,
Да б' искуству верха докучила,
И кад о том већ се тољко мучи,
Серпство и тим, Бог дај! овјенчала!!
Ове л' пјесне теби с' посвећају,
А да с' тобом Серпке накићају..“

Бечке царске Уметничке академије. Путовала је по Холандији и Италији, где је много научила о савременом сликарству. Пред крај живота вратила се у Столни Београд, где је живела и радила све до своје смрти. У том периоду ствара углавном историјске композиције, жанр-слике и мртве природе.

Катарина Ивановић је слабо говорила српски. Без обзира на то, она је била велики српски родољуб. Поклонила је 1879. године београдском Народном музеју 15 својих слика и друге „реткости“, међу којима је и њен аутопортрет. Тако да је наводно и њена заслуга што је музеј основан. Позната су два њена аутопортрета, која су



Катарина Ивановић

доспела у Народни музеј. Матица српска јој се такође обраћала, тражећи њене слике за своју збирку. Одушевљен њеном лепотом и интелектом, у оно време веома популарни песник Сима Милутиновић Сарајлија је 1837. године Катарини Ивановић посветио спев „Троје-сестарство“. Те године о њој лепо пише и објављује аутопортрет, Павловићев „Србски народни лист“ у Пешти. Никада се није удавала, а позната је њена велика неприкривена наклоност према много старијем „Сарајлији“. Године 1876. постала је почасни члан Српског ученог друштва, и тако је она постала прва жена академик код Срба. Преминула је у Столном Београду 22. септембра 1882. године. На иницијативу Друштва пријатеља Народног музеја, њени посмртни остаци су 1967. године пренети у Београд и сахрањени у Алеји народних хероја на Новом гробљу.

Дела

Катарина Ивановић је у главном сликала портрете, историјске жанр-композиције, а с посебним успехом је успела да компоује мртву природу. Међу њена најпознатија дела спадају следеће слике: *Аутопортрет* (1836.), *Портрет младог мушкарца* (1837.), *Грођје с корпом* (1838.), *Српски Хомер* (цртеж 1839.), *Портрет Симе Милутиновића Сарајлије* (1840), *Италијански виноградар* (1842. После 1846. *Портрет кнегиње Персиде Карађорђевић*, *Портрет војводе Стевана Книћанина*, *Деца Павла Станишића*, *Београђанка*, *Млади Данић*, *Дечак са соколом* и др. Катарина Ивановић је насликала укупно 38 слика.

Писмо једне Гркиње

Писмо једне Гркиње са Крфа српском официру на Солунском фронту 1918.

„Жао ми је што на Ваше лепо и духовито писмо одговарам овако озбиљно и тужно. Али не могу друкчије. Откако сте Ви Срби отишли са Крфа, ја се још нисам развеселила. Не мислим само на Вас лично, већ на све Србе. Верујте ми да Вам кажем истину, а нисам ја сама која тако мисли и каже. То веле све жене које живе на овом малом острву. Откако су Срби дошли на Крф, ја не волим своју расу. Наши очеви натерали су нас да се одрекнемо жеље за светом, потребе за забавом и душевним уживањем, па чак и жеље да се добро хранимо. За нас би било боље да ви нисте дошли на Крф, јер нам је сад горе. Ми смо вас упознале у највећој беди, у вашој највећој несрећи, поцепане, измучене, гладне, без породице, без отаџбине, па сте нам изгледали много и много бољи од наших људи. За последње три године толико сам се била навикла на та питома лица војника, на њихове доброћудне питоме очи, на људе који тако резигнирано и свесно пуштају да буду варани, само да би нашли кров и хлеб.

Чудна сте ви раса! Разговарала сам с једним руским пуковником пре неки дан о

томе. Он вели да је то особина свих Словена. Ако је тако, онда благо женама и кћерима Словена.

Ми жене најбоље можемо осетити ту разлику. Замислите наше људе који се плаше сутрашњег дана и све их је страх да ће доћи дан када неће имати шта да једу. Данас гладују да би сутра имали шта да једу; сутра гладују да би прекосутра имали шта да једу, и тако једнако гладују. Ускраћују себи свако уживање које нешто кошта, и срећни су кад сутрашњи дан дочекају с више новца него јучерашњи. А Ви и ваши људи! Пребродили сте тако јуначки толику несрећу, дошли сте гладни, прозобли, па ипак нисте били ни себични, ни тврдице. Ове последње три године док сте били овде, проживеле смо лепо и пријатно. Нисмо биле жељне авантура, јер нисмо ни знале како то изгледа; нисмо имале с ким да их доживимо, јер, знате, и авантура или најобичнија љубав увек би могла мало више коштати. Али сам сваког дана трчала на прозор да видим каквог познатог српског официра, само да ми се јави, па макар ко био, и да се пријатно на мене осмехне. Било ми је доста за тај дан до спавања.

Крф је онакав какав је био и пре 1915. године. Мени чак изгледа да је гори него пре. Онемео је, пуст, не пева више. Ваш народ стално пева и на то певање и тај жагор била сам се толико навикла. Можете да ме сматрате за великог непријатеља вашег народа, јер сам увек желела да се што доцније вратите у своју отаџбину. Дошли сте, показали сте шта је живот и отишли, а нас сте оставили несрећне. Опет ћемо бити саме у друштву намрштених лица, усред разговора о новцу и опкољене до смрти овом страшном водом, јер даље не можемо - то кошта!

Шта нам вреди и лепота и све друге лепе особине, које су Срби код нас нашли, кад нико у томе не уме да ужива. Благо оним девојкама које су Срби одвели одавде и спасли живота на овом љубавном острву, пуном сунца и чемпреса, али без људи и љубави.”

(„Голгота и васкрс Србије”, гл. и одг. уредник академик проф. др Коста Тодоровић, Удружење носилаца Албанске споменице 1915-1916, БИГЗ, Београд, 1971, стр. 111; такође у Архив САНУ)

Преузето са сајта Чуvari ћирилице



Српска војска на Крфу

Da li znate?

Pošta u gradu bez stanovnika, nalazi se u Bestfalu u Oregonu.

Konzervisano meso umesto cveća i slatkiša svojim devojkama često poklanjaju mladići iz Koreje.

Ljuskar sličan škampima, nađen u blizini obala Paname, kreće se po tlu praveći kolutove unazad.

Najveća baterija na svetu ima 1300 tona, koja za 15 minuta isporuči 27 megavata struje, služi kao glavni izvor energije za potrebe 90.000 stanovnika Aljaske.

Krave spavaju gotovo isto toliko dugo koliko i ljudi.

Psi imaju po 17 kostiju u svakom uvetu.

Guska je prva ptica pripitomljena od strane čoveka.

Prosečan komarac ima 47 zuba.

Ako se kip neke osobe na konju nalazi u parku, a konj ima obe prednje noge u vazduhu, osoba je poginula u borbi. Ako je konju podignuta samo jedna prednja noga, osoba je umrla od rana zadobijenih u borbi. Ako su konju sve četiri noge na zemlji, osoba je umrla prirodnom smrću.

American Airlines 1987. godine uštedeo je 40.000 dolara vadeći po jednu maslinu iz svake salate koja je poslužena u prvoj klasi.

Australijski gušter nazvan „planinski đavo“ može za jedan obrok da pojede od 1.000 do 1.500 mrava.

Australijski miševi su tako aktivni da neki mužjaci mogu da uginu od iscrpljenosti.

Coca-Cola je originalno bila zelena.

Čovečije suze proizvode četiri žlezde smeštene pokraj oka, ispiraju rožnjaču i otiču u nos, a ako ih ima previše, izlivaju se preko kapaka.

Ono što je zanimljivo to je da svakoga dana čovek izluči (i ako ne plače) oko pola litra suza.

Dešnjaci u proseku žive 9 godina duže nego levaci.

Delfini imaju privilegije kod čoveka jer je proporcija njihovog mozga sa telom čak približna čovekovoju, smatraju se jednim od najinteligentnijih živih bića posle čoveka.

Glavni grad Jordana bio je 200. godine naše ere nazvan Filadelfija u čast egipatskog vladara Ptolomeja I Filadelfa.

Havaji su jedina američka država koja uzgaja kafu.

Isak Njutn je bio izbačen iz škole. Izbačen je kao tinejdžer i to na zahtev njegove majke koja je želela da on postane farmer.

Igranje šaha naslepo, tj. bez gledanja na tablu, bilo je poznato u Persiji i Indiji još u VIII veku.

Jezik kameleona dvostruko je duži od njegovog tela.

Kornjače mogu da dišu kroz svoju stražnjicu.

Kada je mesec tačno iznad Vas, vaša težina je nešto malo manja nego obično.

Kada su se za vreme Secesijskog rata trupe vraćale u svoje kartele bez gubitaka, napisali bi na jednoj velikoj ploči „0 killed“ (nula poginulih). Otuda izraz O.K. da bi smo rekli da je sve dobro.

Kada čovek duva nos brzina vazduha koji izlazi pod pritiskom dostiže i 160 km/h brzine.

Knjiga prosečne veličine sa imenima svih insekata – a na našoj planeti postoji više od 900.000 poznatih vrsta – imala bi oko 6.000 stranica.

Konji spavaju pretežno stojeći. Njihove noge imaju naročit sistem tetiva, kostiju i zglobova koji može bez napora da izdrži težinu ove krupne životinje dok su njeni mišići, u stanju mirovanja, potpuno opušteni.

Ljudi koji najviše vremena provode ispred televizijskih aparata su Japanci. Oni prosečno čame ispred TV-a čitavih 9 časova dnevno.

Mrav može da podigne teret 50 puta teži od sopstvene težine, može da vuče teret 30 puta teži od sopstvene težine, i kada je pijan uvek pada na desnu stranu.

Mušica leti brzinom od 6 km/h.

Mongolski kan i kineski car Kublaj-kan odlazio je u lov sa 500 sokolova i pratnjom od 10.000 ljudi.

Najkraći rat u istoriji čovečanstva se vodio između Zanzibara i Engleske 1986. godine, a trajao je samo 38 minuta. Ovaj najkraći rat se završio kapitulacijom Zanzibara.

Nemoguće je kinuti otvorenih očiju.

Nemoguće je sisati vlastiti lakat.

Naše srce u toku jednog dana otkuca oko 100.800 puta. Ono kroz naše krvne sudove upumpa onoliko krvi koliko bi ispunilo oko 170 prosečnih kada za kupanje.

Najtajanstvenija knjiga na svetu otkrivena je 1912. godine u Italiji. Do današnjeg dana niko još nije uspeo da dešifruje pismo.

Na našoj planeti dnevno se pronade oko 5 kilograma dijamanata.

Ni u jednom kazinu u Las Vegasu nema čašovnika.

Najstariji grad u Francuskoj je Marsej. Osnovani su ga Grci oko 600. godine stare ere.



Поучне приче

Миш

Миш је стављен на врх посуде pune hrane. Bio је срећан. Nije morao više да brine šta će jesti. Imao је sve што mu је potrebno. Posle nekog vremena, kako је jeo, shvatio је да је zarobljen. Na početku је imao izbor. Na početku је imao slobodu. Sada izbora više nema.

Privremeno zadovoljstvo će вас dovesti do dugoročnih problema.

Kada jednom izgubite slobodu, teško ćete је vratiti. Sloboda nema cenu!

Ako budete spremni да žrtvujete svoju slobodu зарад здравља, на крају ćete izgubiti i jedno i drugo.

Koja si ti budala

Živela jednom jedna budala. I kao i sve budale, on pojma nije imao да је budala! I zato је живео срећно, život mu nije bio лош. Nije га ништа мучило, nije га ништа brinulo, život mu nije bio лош.

Na drugoj strani grada, живео је jedan pametan човек. I kao svim pametnim ljudima, ceo njegov život је prolazio u traženju odgovora, u traženju smisla, u sklapanju mozaika... I zato је живео u strahu, u brizi...

A onda су се oni jednom sreli...

„Život је prelep!” viknu budala.

„Ne bih rekao.” odgovori pametni.

„Zašto?” upita budala.

I tu pametni počne nadugo i naširoko да mu objašnjava prirodne zakone, zakone dijalektike, filozofiju... Ukratko, sve ono što budala svojim umom ne bi mogao да razume!

Budala га је ipak pažljivo slušao sve dok pametni nije završio, onda је slegao ramenima i rekao:

„Koja si ti budala čoveče!”

Delfinov dar

Bio sam на dubini od oko 12 metara, i то potpuno сам. Znao sam да ne bi trebalo да idem сам, ali сам се osećao potpuno sposobnim i iskoristio погодне uslove. Struja nije bila jaka, a voda је bila tako topla, bistra i privlačna. U trenutku kada сам osetio grč, shvatio сам koliko сам u stvari bio nepromišljen. Nisam се preplašio, ali су me potpuno oduzeli grčevi u stomaku. Probao сам да skinem pojas sa tegom, ali me је toliko bolelo да nisam uspevao да pronađem kopču.

Počeo сам да tonem. Uplašio сам се, nesposoban да се pokrenem, niti да na bilo koji način pomognem sebi. Mogao сам да vidim sat i znao сам да će mi uskoro nestati kiseonika. Pokušao сам да izmasiram stomak. Nisam imao ronilačko odelo, ali nisam mogao ni да се

ispravim, a ni да rukama doprem до zgrčenih mišića. Pomislio сам да ne mogu tek tako да се prepustim i да nešto moram да uradim. Nisam mogao tek tako да umrem, a да niko ne zna šta mi се dogodilo. U mislima сам dozivao: „Neka mi neko pomogne!”

Potpuno сам се izgubio. Odjednom сам osetio kako mi nešto prolazi ispod pazuha. Uplašio сам се ajkula. Osetio сам pravi užas i beznade. Međutim, nešto mi је poguralo ruku nagore. U mom vidnom polju pojavilo се jedno oko – najčudesnije koje сам ikada mogao да zamislim. Kunem се да се смеšilo. То је oko jednog velikog delfina. Gledajući га, znao сам да сам bezbedan.

Pomerio се još malo napred, podvijaјуći се i postavljajući svoje ledno peraje ispod mog pazuha, tako да сам га lako obgrlio. Opustio сам се, zagrlio га i osetio ogromno olakšanje. Osetio сам да mi та životinja uliva sigurnost, да me izbavlja i podiže ka površini.

Grčevi u stomaku су nestali dok smo се podizali i bezbedno сам се opustio. Bio сам siguran да me је on i izleo.

Čim smo isplivali на površinu, poneo me је ka obali. Doveo me је u toliko plitku vodu да сам počeo да се brinem да се ne nasuče, pa сам га odgurnuo u dubinu. Tu је stao, čekao i posmatrao, prosto mislim да је želeo да се uveri да сам dobro.

Kao да сам tog trena započeo novi život. Skinuo сам pojas s tegom i bocu s kiseonikom, skinuo сам sve sa себе i nag се vratio u okean kod mog spasioca. Osećao сам се tako lakim, slobodnim i živim kao nikada do sada, želeo да се igram u vodi на suncu i да uživam u тој novostečenoј slobodi. Delfin me је prihvatio на svoja leđa i igrao се sa mnom.

Primitio сам да је bilo još mnogo delfina u blizini, ali oni су bili dalje od nas.

Posle nekog vremena vratio me је nazad на obalu. Tada сам bio jako umoran, skoro да сам pao u nesvest. Delfin је opet из plicaka proveravao да li сам dobro. Zatim се okrenuo на stranu i gledao me jednim okom. Gledali smo се, čini mi се, dugo, skoro beskonačno, skoro u transu, dok су mi kroz glavu prolazile misli о prošlosti. Onda је jednom pustio glas i otišao да се priključi ostalima. I svi су zajedno otišli.

Ako ne možeš pomoći svima, pomози kome možeš

Прича о човеку и морским звездима

Jednom сам u kasno predvečerje šetao kraj jedne puste plaže, uživao сам u tim večernjim šetnjama. Dok сам hodao, primetio сам jednu osobu на velikoj udaljenosti. Kada сам се približio, ugledao сам човека, očito из tog kraja, kako се saginje, nešto podiže i baca u vodu. Neumorno је то činio, gotovo kao да mu život zavisi od toga.

Kada сам prišao još bliže, video сам да taj човек podiže jednu по jednu морску звезду, koje је вода izbacila на obalu, i vraća ih u vodu.

Zbunih се. Prišao сам i obratio се gospoдинu: „Dobro večer, prijatelju. Pitao сам се šta то radite.”

„Vraćam ove zvezde natrag u okean. Znaite, sada је velika oseka, i sve ove zvezde су ostale на suvom. Ako ih ne vratim u more, uginuće.” – odgovorio је.

„Shvatam” – rekoх – „ali на plaži леže на hiljade морских звезда. Ne možete sve да ih vratite u vodu. Previše ih је. Sem toga, то се dešava на stotinama plaža duž obale. Zar ne vidite да jednostavno не možete ništa да učinite?”

Čovek се nasmešio. Sagnuo се i podigao još jednu морску звезду. Dok јu је vraćao u okean, odgovorio је: „Učinio сам nešto bar за ovu.”



Језичке недоумице

Како се пише, како се каже - 4. део

Варијанти или варијаната

Генитив множине именице варијаната гласи варијанти и варијаната.

Варилац или вариоц

Пише се **варилац**.

Сонант л се мења у о на крају слога код именица на ац добијених од радних глаголских придева (осим у номинативу једине и генитиву множине): **варилац-вариоца, жетелац-жетеоца, мислилац-мислиоца, читалац-читаоца, посетилац-посетиоца, ронилац-рониоца, гледалац-гледаоца**.

Где који или гдекоји

Пише се **гдекоји**.

Ијекавски гдјекоји. Спојено се пишу сложене заменице: **неко, нешто, свако, свашта, штошта, којеко, којешта, неки, некакав, сваки, нечији, којечији, којекакав** у свим падежима (гдекоји-гдекојег-гдекојем-гдекојег-гдекоји-гдекојим-гдекојем). Али растављено у изразу **где који мили моји**.

Дадаист или дадаиста

Правилна су оба облика.

За ничију љубав или ни за чију љубав

Пише се **ни за чију љубав**. Код одричних заменица предлог се пише између **ни** и променљивог дела заменице.

Какаа или какаоа

Пише се **какаоа**.

Иако Речник САНУ и Речник Матице српске дају оба облика у Правопису и у Нормативној граматици је само **какао-какаоа-какаоу**.

Маица или мајица

Пише се **мајица**.

Ј се не пише између **а** и **и** осим када је део основе или наставка за творбу: **догађаји, обичаји, смираји, случаји, крајина, гајити, Мајин, Пајин, Рајин, Гајин, Влајин, издајица, калајисати**. Генитив множине је мајица: неколико, пуно, много, десет мајица.

На изглед или наизглед

Пише се и једно и друго.

Прилог **наизглед** који значи *привидно* пише се спојено: он је наизглед равнодушан.

Предлог **на** и именица **изглед** (*спољашњост*) пишу се растављено: све карте је бацила на изглед.

Радиш ли или радишли

Пише се **радиш ли**. Упитна речца **ли** пише се одвојено од глагола: **радиш ли, мислиш ли, пишеш ли, гледаш ли, певаш ли, шеташ ли, имаш ли...**

Ражани или ражени

Пише се и једно и друго.

Брашно, слама, хлеб, све што је од ражи или се односи на раж.

Како је било некада?

Писало се ћирилицом баш због странаца, да би се знало ко смо!

Зашто?

Јер смо били своји и поносни!

Зоран Бојац Бојовић:

„Слава је. Обележава се далеко од куће, на Солунском фронту.

Има и гостију из иностранства - шкотске сестре, британски и француски официри, Грци, чак и неких црнпурстих је било...

На камењу су исписане све борбе у којима је учествовала Прва коњичка регимента. Ћирилицом! Да би их странци разумели.

Знали су да ће њихове слике изаћи и у француским и енглеским часописима из тог доба. Па опет, нису „писали латиницом да странци разумеју”, већ једино како је могуће. Нису то радили због себе - они врло добро знају у којим су биткама крварили. То су радили због странаца.”

А, данас?

Ражени или ражани?

Користе се оба.

Разбивен или разбијен?

Правилно је разбијен.

Са или без рачуна или са рачуном или без њега

Пише се **са рачуном или без њега**.

Два предлога се могу писати уз именицу када захтевају исти падеж. Ако предлози захтевају различите падеже мора се употребити и именица и заменица.

Са никим или ни са ким

Пише се **ни са ким**.

Када се уз одричну заменицу никоји употребљава предлог, он се умеће иза префикса **ни** и пишу се три одвојене речи (**ни с(а) ким**) а не *нисаким или *ниским или *са никим.

Исто и **ни за ким, ни пред ким или ни над ким**.

Са њом или сњом

Пише се **са њом**.

Може и **с њом** али не може спојено сњом иако се тако изговара. Предлог и заменица нису срасли него чувају своја посебна значења.

Са поштовањем или с поштовањем

Пише се **с поштовањем**.

Предлог **с** не пише са апострофом јер је то основни (краћи) облик а не скраћење од **са**. У устаљеним изразима требало би користити краћу форму: **с** допуштењем, **с** опростењем, **с** љубављу, **с** правом и сл.

Савет Европе или Европски савет

Пише се и једно и друго.

Савет Европе је међународна организација европских земаља у Стразбуру, одвојена од ЕУ. **Европски савет** је политичко тело ЕУ које чине председници држава и влада земаља ЕУ.

Сави или савиј

Пише се **савиј**.

У другом лицу једине императива пише се **ј** код глагола који се у првом лицу једине презенте завршавају на **ијем**.

савски венац или Савски венац или Савски Венац

Пише се **Савски венац**.

Називи улица, тргова и градских насеља пишу се великим почетним словом. Великим словом се пишу и властита имена у саставу тих назива: **Улица босанска, Улица Бранка Радичевића, Улица краља Милана, Улица краља Петра, Балканска, Трг Николе Пашића, Трг цара Лазара, Студентски трг, Трг републике, Андрићев венац, Бањички пут, Адмирала Гепрата, Алексиначких рудара, Београдског батаљона, Булевар ЈНА, Булевар краља Александра, Булевар револуције, Булевар ослобођења, Јужни булевар, Кнез Михаилова**.

Кад реч улица стоји испред имена у генитиву не мора да се пише: станујем у **Краља Петра Првог ослободиоца** уместо станујем у **Улици краља Петра Првог ослободиоца**. Малим словом пише се улица у множини: у **улицама Љешкој, Пожешкој и Косовској** биће организовани...

Теквондо или те-квон-до

Пише се **те-квон-до**. Од корејског *tae* што значи ударити ногом, *kvon* ударити руком и *do* што значи *пум*.

Текстуалан или текстуелан

Пише се и једно и друго. Правопис даје предност облику **текстуалан**.

Стара српска поезија

ТРЕНОДИЈА

в мир челоџека вшедшаго а от всјех, и својствених, презренаго

Знају причину сјетоват бољно,
нес ја грозју еја в мисли довољно,
бо как родил еја,
на свјет јавил еја,
то мње бједа,
то мње бједа.

Ах, сам начаток бил мње нешчасљив,
что ја родил еја, всјак бил завистљив:
вси удручали,
дихат не дали
мње бједному,
мње бједному.

Хромо шчистије моје бивало
и чисто в свјетје оно згибало;
кто мене љубил,
но в том не пребил,
измјењајас,
измјењајас,
Ашче ли кому ја приклоњу еја,
злбној трудит еја да разлучу еја:
нес он завистљив,
да би ја шчасљив
с кого не бил,
с кого не бил.

Радујет еја он кога ја паду,
с чијеј клевети попанус в бједу:
да не востану
в шчистија страну
крјепко стрежет,
крјепко стрежет.

И отечество уж, ненавидит,
ибо в њем бољшој тут мње завидит,
жит в том не даја,
всјуду гоњаја
опшчој Зоил,
опшчој Зоил.

Ах, бједа моја, бједа повсјуди!
Њет мјеста нигдје гдје живут људи
да би мње жити
и себе свити
за њекој Ден,
за њекој Ден.

О чем ни начну бједној пешчи еја,
да би с честију чего с дожит еја,
все худо идет,
шчистија не видјет
никако же,
никако же.

Рјекоју шчаст'је једному пливет,
иној в шчистију чрез нес вјек живет,
а ја как приспјел,
Того не имјел,
ах, кромје бјед,
ах, кромје бјед!

Фарисејској дух живет шчасљиво,
а смирен митар ненавистљиво,
что он постојан
и непреломан
в словје живом,
в словје живом.

Јест ли на свјетје такој челоџек
как ја, нешчасљив, чрез нес, ах, мој вјек!
Куда ни пој ду,
добра не знајду,
оједу же всјуд,
бједу же всјуд.

Љубов с добрими вси не навидјат,
зломисљат сердцем, о том завидјат,
разрушит тшчат еја
и вејем хваљат еја
мене згубит,
мене згубит.

И се печално нужно јест тужит
что свјет великој, а мње нигдје жит;
куда ли појду,
попаду в бједу
у всјех људеј,
у всјех људеј.

Но тамо добрје, там' изрјадној свјет,
там' жити благо, там' гдје мене њет,
куди ж' верну еја,
злб не мину еја
ја пребједној,
ја пребједној.

1762.
Захарија Орфелин

СЕРБЛИЈА

исходјашчи в Кесарију појет пјесн сију:

Прискорбна горлице! Камо намјерајеш,
камо л' одлетајеш?
Одвјешчај на сије!

„В ину гору одлетају,
гнездо ново да сплетају, —
тамо намјерају.“

Прискорбна горлице! Кто тја одгоњајет,
здје жит вознаграјет?
Одвјешчај на сије!

„Хишчни копци и јастреби,
сњедајушчи и огреби
тии одгоњајут.“

Прискорбна горлице! Како озлобљајут
и тја утомљајут?
Одвјешчај на сије!

„Гнездо моје расплетајут, —
птенци моја подављајут, —
тако озлобљајут.“



Јован Рајић

Прискорбна горлице! Где будеш
пристати,
помошчи искати?
Одвјешчај на сије!

„В гори појду западнија,
други искати равнија, —
у њих и пристану.“

Прискорбна горлице! Кто тја там'
заштитит
от копцов исхитит?
Одвјешчај на сије!

„Орел мој високопарни,
силни, крепки и преславни,
тој мја там заштитит.“

Прискорбна горлице! Чим тја
вспоможеет,
от јастреб одторжет?
Одвјешчај на сије!

„В крилех јего гнездо сведу
и отуду птенци звезду, —
тим мја вспоможеет.“

Прискорбна горлице! Кија ж' јему дари,
воздаси с утвари?
Одвјешчај на сије!

„Орел крепки на всја страни
да славит сја в мирје и брани,
сија јему дари.“

Прискорбна горлице! Что јешче воздаси
и воскликнеш глоси?
Одвјешчај на сије!

„Верху водах да летејет
и в пустињах разботејет,
сија јешче дају.“

1781.
Јован Рајић

Мисли Серафима Саровског

О МИЛОСТИВОСТИ И МИЛОСТИЊИ

Треба да будемо милостиви према убогима и странцима - о њима су се много старали велики светилници и Оци Цркве. На све начине треба да настојимо да испунимо реч Божију: „Будите, дакле, милостиви као и Отац ваш што је милостив“ (Лк. 6, 36). И опет: „Милости хоћу а не жртве“ (Мт. 9, 15). На те спасоносне речи разумни пазе, а непросвећени не пазе, и зато је речено: „Ко шкрто сеје, шкрто ће и жњети, а ко са благословима сеје, са благословима ће и жњети“ (2. Кор. 9, 6). Пример Петра Милостивог (Пролог - 22. септембар), који се, будући испрва велики шкртац, бацио у бесу хлебом на једног упорног просјака, може да нас побуди на то да будемо милостиви према ближњима. Милостињу треба да чинимо са добрим душевним расположењем, сходно поуци Светог Исаака Сирина - „ако нешто удељујеш потребитом, нека давању твоме претходи весеље лица твога и благим речима теши њихову жалост“.

О ДУЖНОСТИМА И ЉУБАВИ ПРЕМА БЛИЖЊИМА

С ближњима се треба опходити са благошћу, не ожалашћујући их, чак, ни својим изгледом. Када се човека гнушамо или га жалостимо, тада као да се на наше срце наваљује неки камен. Дух узнемиреног или унијем обузетог човека треба да се трудимо да ободримо речју љубави. Жеднима дај да пију, гладнима да једу!... Брата који греша, покриј, како саветује Св. Исаак Сириј (Сл. 89, л. 169): „Простри ризу своју на грешника и покриј га!“ Ми сви потребујемо милости Божије, као што пева Црква: да Господ није у нама, ко би се могао жив сачувати од непријатеља људског, који је уједно и човекоубица. У своме односу према ближњима, треба да будемо, како речју тако и мишљу, чисти и према свима подједнако пријазни, иначе ћемо живот свој учинити бескорисним. У мери у којој неко сам духовно напредује, он и добија дар разумевања људских слабости. За увреду коју нам нанесу други, не само да не треба да се светимо, него, напротив, треба још да је од срца опраштамо, макар нам се срце томе и противило. Ми треба да љубимо ближњег не мање него себе саме, по заповести Господњој: „Љуби ближњег свога као себе самог!“ Али, (ближњег) не треба да љубимо тако да љубав према њему излази изван граница умерености и одвлачи нас од испуњавања прве и главне заповести, тј. заповести о љубави према Богу, како о томе учи Господ наш Исус Христос у Јеванђељу: „Ко љуби оца или мајку више од Мене, није Мене достојан... И ко љуби сина или кћер више од мене, није Мене достојан!“ (Мт. 10, 37) О овом предмету веома добро расуђује Свети Димитрије Ростовски: „Онде се испољава неискрена човекова љубав према Богу, где се твар изједначава са Творцем,

или где се више поштује твар од Творца. А искрена и истинска љубав показује се тамо где се само Створитељ љуби изнад свега створења и свему претпоставља“.

О ДУЖНОСТИМА ПОТЧИЊЕНИХ ПРЕМА ПРЕТПОСТАВЉЕНИМА

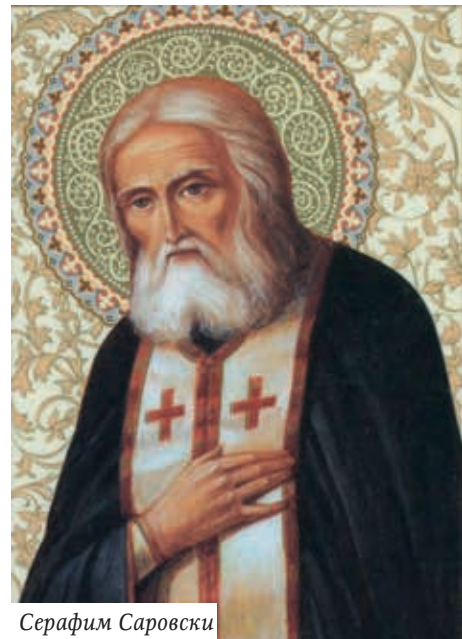
Не треба се мешати у послове претпостављених и судити о њима. Тиме жалостимо величанство Божије, од којег власти бивају постављене: јер, „нема власти да није од Бога а власти што постоје од Бога су установљене“ (Римљ. 13, 2). Не треба се супротстављати власти у добру, да не сагрешимо пред Богом и не изложимо се Његовој праведној казни: противећи се власти, Божијој се заповести противимо; они, пак, који се (власти) противе, грех примају. Претпостављенима треба бити послушан, јер човек послушан кроз послушност веома напредује у изграђивању сопствене душе, поред тога што задобија разумевање ствари и долази у умиљење.

О НЕОСУЂИВАЊУ БЛИЖЊИХ

Не треба никога осуђивати, макар и сопственим очима видео човека да чини грех или пропада у преступању заповести Божијих, по речи Божијој: „Не судите да вам се не суди“ (Мт. 7, 1). И опет: „Ко си ти да туђег слугу осуђујеш? Своме господару он стоји или пада; али ће стајати, јер је Бог моћан да га усправи“ (Римљ. 14, 4). Много је боље вазда држати на уму ове речи Апостола: „(Зато) који мисли да стоји, нека пази да не падне (1. Кор. 10, 12). Јер, није извесно колико смо времена кадри да пребивамо у добродетели, као што каже Пророк, који је то искуством дознао: „И ја говорих у изобиљу своме: нећу посрнути до века... Ти одврати лице Своје и ја се сметох“. Зашто ми осуђујемо браћу своју? Зато што се не трудимо да познамо саме себе. Ко је заузет (у)познавањем самог себе, он нема када да чини замерке другима. Осуђуј себе и престаћеш да осуђујеш друге. Саме себе треба да сматрамо најгрешнијима од свих и свако рђаво дело да опраштамо ближњем, а да мрзимо само ђавола који га је преластно (обмануо). Дешава се да нам изгледа да други чини зло, а у ствари је то што чини, сходно његовој доброј намери, - добро. Притом врата покајања остају отворена свима, и неизвесно је ко ће пре на њих ући - ти који осуђујеш или онај кога осуђујеш.

О ОПРАШТАЊУ УВРЕДА

За увреду, ма каква да нам је нанесена, не треба да се светимо, него, напротив, треба да је опраштамо од срца, макар нам се оно томе и противило, убеђујући га словом Божијим: „Ако ли не опростите људима сагрешења њихова, ни Отац, ваш неће опростити вама сагрешења ваша“ (Мт. 6, 15). И још: „Молите се за оне који вас вређају и гоне“ (Мт. 5, 44).



Серафим Саровски

Срце не треба хранити злобом или мржњом према ближњем који је у непријатељству са нама, но ваља настојати да га љубимо и, колико је могуће, да добро чинимо, следујући учењу Господа нашег Исуса Христа: „Љубите непријатеље своје, чините добро онима који вас мрзе“ (Мт. 5, 44). Дакле, ако будемо настојали, колико смо у стању, све то да испунимо, можемо да се надамо да ће божанствена светлост брзо засијати у душама нашим, откривајући нам пут ка Горњем Јерусалиму.

О БРИЗИ ЗА ДУШУ

Човек је телом налик на запаљену свећу: свећа мора да сагори, а човек да умре. Али, душа је људска бесмртна, и зато ми више бриге треба да водимо о души него о телу: „Јер, каква је корист човеку, ако сав свет задобије, а души својој науди? Или, какав ће откуп дати човек за душу своју?, за душу за коју, као што се зна, откупнине нема?! Ако је само једна душа, по себи, драгоценија од читавога света и царства светског, још је неупоредиво драгоценије - Царство Небеско. Василије Велики, Григорије Богослов, Јован Златоусти, Кирил Александријски, Амвросије Милански и други су од младости били девственици. Сав је њихов живот био претворен у бригу о души а не о телу. Тако и ми треба све своје старање да усмеримо на душу, а тело ваља да поткрепљујемо храном само ради тога да оно помаже поткрепљивању духа. Ако самоволно изнуримо своје тело до тога степена да нам се изнури и дух, такво мучење биће нерасудно, макар се и предузимало ради стицања добродетели. Ако Господу Богу буде угодно да човек искуси на себи болести, Он ће му дати и моћ трпљења. Дакле, нека болести долазе не од нас самих но од Бога.

Поучне мисли

„Људи су у основи дивни, али се рђавом навиком покваре.“ „Не бранимо се од туђег зла, злом у себи.“
Патријарх српски Павле

„Госпoде, дај ми један једини дан, за који се не морам кајати!“ „Ако си оборен, устани; ако си обманут и разоружан, поново се наоружај; ако си побеђен, поново крени у битку.“
Св. Игнатије Брјанчанинов

„Врлина је као жеђ. Кад човек почне да је пије, све више жедни, и све чешће тражи да је пије.“

„Не понеси се мудрошћу. Ни туђом, јер није твоја. Ни својом, јер чим си се понео, значи да је немаш много.“

„О три ствари не жури да говориш: О Богу док не утврдиш веру у Њега, о туђем греху док се не сетиш свога и о сутрашњем дану док не сване!“

„Ако бежиш од Бога он те неће журити, али ће те чекати!“

„Не срди се сине, на змију што трује зубом. Гле, човек трује и зубом, и речју, и мишљу и руком. Кад будеш могао без опасности загрлити човека, моћи ћеш с мање опасности змију савити у недра.“

„Поштујем сунцокрет, јер је успео да главу учини монархијом. Гле, и ваша је глава намењена да буде монарх вашег тела, вашег телесног двора, но ви сте је учинили дворском будалом. Поштујем сунцокрет, јер бар главу држи достојанствено, краљевски.“

„Ко зида добро самим тим руши зло. Ко се пак окрене да руши зло, брзо заборави зидати добро и претвори се у злочинца.“

„Кад би ти понудили златан пехар са најбољим вином у свету и рекли: Пиј, но знај, да је на дну скорпија - да ли би пио? У сваком пехару сласти земаљске налази се на дну скорпија. И уз то, нажалост, пехари су ови тако плитки, да је скорпија увек близу усана.“ „Изгубити стид значи, на крају крајева, признати себе савршеним.“ „Чувај се више зависти пријатеља него непријатеља јер непријатељ ти завиди јавно, а пријатељ тајно.“

„Прва сласт човекова је млеко, а последња - мисао.“

„Домаћин који најми слуге, даје им и њиву, и алат, и храну. Како ли тек Отац ваш небесни снабдева своје слуге! Све бриге ваше као трње су што сејете по путу својом. Оне не изводе кишу, но чине сушу још сушнијом. Не додају живота, но гомилају немоћи. Бескорисне слуге, обратите бриге у молитве као што се лед обраћа у текућу воду...“

„Шта вреди свирали бринути ко ће свирати? Све њене бриге неће произвести ниједан звук док свирач не стави своја уста у њу.“

„Ко купује орахе, не цени по љусци него по језгру.“

„Високо цени сваки удисај, јер се он неће вратити.“

„Злочин је слабост, а не снага. Злочинац је слабији, а не јунак. Зато сматрај свога злотвора увек као слабијег од себе, па као што се не светиш слабом детету, не свети се ни злотвору. Јер он није злотвор по снази, него по слабости. Тим начином гомилаћеш снагу у себе и бићеш као море, које се не излива да потоци сваког дерана што у њега баца камен.“

„Доброта је даљновида и види најдаље узроке. Злоба је кратковида и види најближе узроке.“

„Две храбрости су потребне покајнику - једном храброшћу да заплаче над старим путем и другом да се обрадује новом.“

„Што год ткаш, везуј концем за небо.“

„Децо, мудрије је сејати со но грех. Из првог семена неће нићи ништа, из другог нићи ће језици, који ће вас оптужити.“

„Истина је слична медицини; горка и лековита.“

„Не прљај онога који се почео прати, него му помози да се опере.“
Св. Николај Велимировић

„Да би успламтала ватра Божанске љубави, нема бољих за то дрва, него ли дрво крста (невоље).“
Свети Марко Посник

„Док живимо неприлично имамо страх од свега и свачега. Кад препознамо Бога јавља се страх од Његовог суда. А када заволимо Бога ишчезавају сви страхови.“

Свети Исак Сириј

„Увек више говорите Богу о својој деци, него својој деци о Богу.“
Старац Порфирије Кавсокалит

„Љепше ствари нема на свијету него лице пуно веселости.“
Владика Петар II Петровић Његош

„Никакво ми зло људи не могу учинити ако у мени нема рањивог места. Ако душа моја нема отворених прозора, никакво се благо у њу не може убацити.“

Свети Филарет Московски

„Радост је привилегија оних који скромно мисле о себи.“
Душан Радовић

„Најбољи бизнис је отварање фабрике која производи позитивне мисли.“
Отац Пајсије

„Не намећи своје мишљење никоме па макар ти био и у праву. Јер што више притискаш, то више одскаче.“
Владета Јеротић

„Човек може да нађе колико год хоће пријатеља са којима ће да прича, али мало је оних са којима ће да ћути.“
Момо Капор

„Ми у земљу бацамо семе јабуке и не долазимо да беремо плодове кроз месец дана, већ неколико година гајимо дрво и тек онда очекујемо плодове. Слично томе, плодови љубави неће се појавити одмах, јер је људска душа много компликованија од биљке.“
о. Илија Шугајев

„Један који хоће, увек је јачи од двојице који морају.“
Војвода Живојин Мишић

„Није богат онај који поседује иметак и чува га, него онај који га дели. Жртва, а не поседовање нас усређује.“
Св. Климент Александријски

„Незадовољство је као звер, немоћно кад се роди, страшно кад ојача.“
Меша Селимовић

„Ђаво нас учи да изврћемо речи да не бисмо, када нас питају, себе окривили, већ да бисмо, учинивши грех, слагали и оправдали себе.“
Преподобни Јефрем Сириј

Anekdote

Aristotel

Aristotelu je poznanik pričao da ima prijatelje koji iza njegovih leđa o njemu loše govore. Aristotel je na to odgovorio:

– „Ako me klevetaju u mom odsustvu, ništa me ne boli. U mom odsustvu mogu me i izudarati.“

Džordž Bernard Šo

Džordž Bernard Šo, koji je bio jako mršav, i pisac Džilbert Česterston, koji je bio neobično debeo čovek, u svakoj prilici su izazivali jedan drugoga.

Jednog dana reče Česterston Bernardu:

– „Kad god vas čovek pogleda pomislio bi da u ovoj zemlji vlada glad!“

– „A kad čovek pogleda vas, pomislio bi da ste za to krivi vi!“ – uzvratilo je Šo.

Mlada, lijepa glumica pisala je Šou pismo u kojem je izrazila želju da s njim ima dete koje bi po njenom mišljenju bilo izvanredno, jer bi nasledilo njenu lepotu i piščevu duhovitost. Šo je međutim vratio u stvarnost jednom jedinom rečenicom:

– A šta ako dete bude glupo kao vi, a lepo kao ja?

Maksim Gorki

Uhapse ruskog pisca Maksima Gorkog zato što je išao bez dokumenta

i dovedu ga pred šefa policije.

– Vi ste taj Gorki, poznati skitnica! – započe ovaj s vrata.

– Treba da se stidite... A kažu da umete da pišete lepe pripovetke... Nego, kako bi bilo da mi napišete jednu, možda ću vas pustiti na slobodu...

Gorki u svojoj ćeliji napisa za dva dana pripovetku i zatim zatraži od čuvara da ga odvede šefu policije. Ovaj pročita pripovetku, zadovoljno se osmehnu, stavi je u svoj pisaci sto i reče piscu: – Slobodni ste! Nekoliko dana kasnije Gorki je bio iznenađen kad je u lokalnim novinama pročitao svoju priču. Potpisan je bio, naravno, šef policije.

Borodin

Ruski kompozitor Borodin krenuo je jednom sa ženom u inostranstvo. Na granici, prilikom provere pasoša, pogranični činovnik iznebuha je zapitao Borodina kako mu se zove žena. Kompozitor, inače poznat po svojoj rasejanosti, nikako nije mogao da se seti imena svoje žene i zbunjeno je ćutao. Činovnik je već počeo sumnjičavo da ga posmatra. I tada je u kancelariju ušla Borodinova žena kojoj je bilo dosadilo da čeka napolju. Borodin joj je potrčao u susret:

– Kaća! Za ime Boga, kako se zoveš?

Hirurgija

Čuveni bečki hirurk rekao je svojim studentima da su svakom hirurgu neophodna dva dara: da ne bude gadljiv i da ume dobro da zapaža. Zatim je umočio prst u neku odvratnu tečnost i olizao ga, pozivajući studente da učine isto što i on. Studenti su skupili hrabrost i uradili to što je tražio.

Smejući se, hirurk je objasnio: „Gospodo, čestitam vam što ste prošli prvi test, ali žao mi je što niste prošli i drugi, jer niko od vas nije primetio da prst koji sam olizao nije bio onaj koji sam umočio u tečnost.“

Nikita Hruščov

Pre dosta godina sovjetski državnik Nikita Hruščov održao je pred Vrhovnim savetom u Moskvi govor o stanju u zemlji. U svom govoru izneo je teške optužbe na račun Staljina. Dok je govorio, neko od slušalaca mu je poslao listić s neugodnim pitanjem: „Predsedniče,



Vojvoda Stepa

šta ste Vi radili dok je Staljin vršio sve ove zločine?” Hruščov je ljutito povikao: „Ko mi je poslao ovaj listić?” Niko se nije pomakao.

„Dajem mu minut da se javi.“

Prolazile su sekunde. I dalje je vladao muk.

„Dobro, reći ću vam šta sam ja radio. Radio sam upravo ono što pisac ovog listića radi – apsolutno ništa. Bojao sam se da nešto kažem.“

Prvi svetski rat...

Vojvoda Stepa. Jedan oficir koga je Stepa oborio na ispitu jer je tvrdio da će Austrougarska da udari baš preko Drine, kada se to i desilo, pitao je Stepu: „Da li se sećate da ste me oborili na ispitu jer sam rekao da će glavni napad na Srbiju doći preko Drine?”. Stepa je odgovorio: „Sećam se, pa šta”. – „Vidite da sam bio u pravu”, pohvali se oficir. A Stepa mu reče: „Pa šta. I oni će proći kao i ti na ispitu!”

Pikaso

Pikaso je želeo da nabavi orman od mahagonija, specijalnog oblika i dimenzija za jednu veliku sobu u svom zamku u blizini Eksa u Provansu. Zbog toga je otišao do jednog stolaru. Da bi mu pokazao šta tačno želi, dograbio je sa tezge komad papira i nacrtao skicu ormana. Kada su se dogovorili o svim pojedinostima, Pikaso je zapitao: – Pa, koliko ćete mi računati za ovakav orman?

– Ništa, maestro, – odgovori mu stolar. – Samo mi potpišite skicu.

Ponos i umor

Došao je dan proslave zlatne svadbe, punih pedeset godina braka, i stari bračni par imao je pune ruke posla s gomilom rođaka i prijatelja koji su došli da čestitaju. Neizmerno im je prijalo kad su predveče najzad ostali sami na tremu, posmatrajući zalazak sunca i uživajući u odmoru nakon tako napornog dana. Starac je nežno pogledao svoju ženu i rekao:

„Agata, ponosan sam na tebe!”

„Šta si rekao?” upitala je. „Znaš da sam malo nagluva. Govori glasnije.”

„Rekao sam da sam ponosan na tebe.”

„Ne brini”, uzvratila je žena, s puno razumevanja u glasu, „i ja sam pomalo umorna od tebe.”

Milunka Savić

Tokom jedne od svečanosti vezane za Prvi svetski rat koja se održavala u Solunu, na provociranje francuskih oficira može li da baci bombu deset koraka, Milunka je uzela flašu konjaka težine dve ručne bombe i bacila je na udaljenost od oko 40 metara.

Za ovaj čin je od generala Mauricija Saraja dobila 18 boca najskupljeg konjaka i po ko zna koju ponudu da se preseli u Pariz.

Piće nije odbila, ali ponudu da se preseli u Pariz jeste.

Mudre misli

Ako ne prihvataš sam sebe, takvog kakav jesi, zašto misliš da će te drugi prihvatiti.

Ako ne znaš udarati, ne pokazuj zube.

Ako ne znaš pametno govoriti, pametno čuti!

Bog nije stvorio ljude za pogibiju, nego za spasenje.

Bog te voli zbog toga što je Bog, a ne zbog onoga što si uradio ili nisi.

Boga nema samo za onoga ko ga ne traži. Traži ga, i on će ti se javiti.

Čitati a ne razumeti je, kao loviti a ništa ne uloviti.

Čitava tajna da produžujemo život sastoji se u tome da ga ne skraćujemo.

Čovek ima mnogo manje no što veruje da ima i može mnogo manje no što veruje da može.

Dobra strana braka je u tome što je pristupačan.

Dobro je, samo da ne bude gore.

Dogovor je pao, još samo i mi da padnemo.

Gde se jedna vrata zatvore, druga se otvore.

Genije je jedan posto nadahnuća i devedeset devet posto znoja.

Glupan koji je postao svestan da je glupan nije više glupan.

Hteo sam reći svetu samo jednu reč. Kako mi to nije uspelo, postao sam književnik.

I vrag može citirati Sveto pismo za svoje potrebe.

I zaista, takva je priroda najvećih egoista da su kadri da zapale, ako treba, i tuđu kuću da bi sebi ispekli kajganu.

Idealan šef se poznaje po tome što svoju sekretaricu retko vara sa svojom ženom.

Kad bi imao i sto godina, moj najbolji dan uvek bi bio sutra.

Kad čovek pocrveni to znaci „da”.

Kad čujem, zaboravim. Kad vidim, zapamtim. Kad uradim, razumem.

Kad neko stoji jednom nogom na vrućoj peći, a drugom u zamrzivaču, statističar bi rekao da se taj čovek prosečno nalazi na ugodnoj temperaturi.

Kad postane životinja, čovek je gori od životinje.

Kad pravda tamnuje, krivda caruje.

Lenost korača tako polako da je siromaštvo brzo stigne.

Ljubav je početak dobra i zla.

Ljubavna strast pobeđuje samo ako je izbegavamo.

Ljubi bližnjega svoga, dok je još topao.

Ljudi opraštaju sve osim iskrenosti.

Ljudi se dele na tri grupe: tipovi, ličnosti i ostali.

Ljudi se ljube da se ne moraju preparirati.

Ljudi, budite ljudi.

Najbolji savet je iskustvo, ali uvek dođe prekasno. Najlakši način da dobijete ono što želite je da pomognete drugima da dobiju ono što žele.

Najlepše su one godine koje nismo doživeli.

Najlepši deo putovanja je očekivanje.

Najlepši trenutak u ljubavi, je uvod: poljubac.

Najlepša pesma strune, najlepša pesma ptice, to ne kaže, što u srcu osećam ja.

Onaj ko te se boji kad si prisutan, mrzi te kad si odsutan.

Ostariti je mnogo bolje od druge mogućnosti – umreti mlad.

Pred ulazom misli na izlaz.

Prekoveran ponos oznaka je sitne duše.

Prijatelj je osoba s kojom se usuđuješ biti takav kao što jesi.

Prijatelje stvara sreća, a nesreća proverava.

Prijateljstvo se ne kupuje, ono se zaslužuje ...

Problem sa ljudima koji nemaju nijedan porok je upravo cinjenica da isti ti poseduju veoma nezgodne vrline.

Propali brak je onaj u kome žena provodi u kuhinji isto onoliko vremena koliko je pre udaje provodila pred ogledalom.

Prva ljubav je opasna samo, ako je istodobno poslednja.

Prva ljubav ne ubija, umreš od zadnje.

Prve ljubavi su kao zubi: ispadaju bez bolova i prepuste prostor novim.

Sećanje na patnju udvostručuje sreću.

Smatram da je smeh jedna od najozbiljnijih stvari.

Srce je bogatstvo, koje se ne prodaje i ne kupuje, nego daruje.

Sreća tvoja je želja moja.

Stabilnija je vanzakonska veza, koja temelji na ljubavi, nego zakonska bez ljubavi.

Strašno je koračati kroz maglu, život je samovanje, niko nikog ne poznaje, svako je sam.

Suze su tihi jezik bolova.

Sve mane kada su u modi postaju vrline.

Sve se može kupiti osim ljubavi i smrti, same dođu.

Prvu treba znati ceniti, drugu valja poštivati...

Što više čekaš na sreću, bolja je.

Veruj u čuda.

Znamo da se gubitak prijateljstva, pa i ljubavi, a pogotovo života ... ne mogu, ili teško mogu nadoknaditi ... pa ipak su taština i bahatost često jači od nas ...

Znaš zašto je muškarac kao snežna oluja? Zato jer ne znaš kad dođe, koliko cm će naneti i koliko vremena će trajati.



Рјешица, Озрен, Република Српска. Фото Јаурајка Стојановић